

Täysistunto

Tiistai 14.5.2019 klo 14.00—16.59

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.59.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola (14.00—16.01) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (16.01—16.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen vuosikertomus 2018

Kertomus K 3/2019 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2019.

Keskustelu

14.01 **Anna-Kaisa Ikonen kok:** Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat! Näin hallitusten vaihtuessa haluan kiinnittää huomiota kahteen asiaan: jatkuvuuteen yli hallituskausien ja samaan aikaan myöskin tiedolla johtamiseen tässä yhteydessä. Ne ovat toistuneesti nousseet esiin eri yhteyksissä. Olen itse törmännyt niihin ennen kaikkea toimiessani tutkimusympäristössä ja myöskin julkisen johtamisen kentällä eri tehtävissä. Olin vuosi sitten mukana myöskin Sitran julkisen johtamisen keskustelualoitteen laatimisessa, ja siinä keskeiseksi haasteiksi näin hallituksen vaihtuessa nostettiin paitsi ilmiöpohjaisuus myöskin laajasti juuri tiedolla johtaminen ja jatkuvuus hallituskausien vaihtuessa ja jatkuvuuden varmistaminen ihan laajastikin. Hallituksen vuosikertomus tarjoaa tähän oivallisen välineen. Siinä on nimittäin arvioitu hallitusohjelman toimeenpanoa ja tuloksia paitsi vuoden 2018 ajalta myöskin koko hallituskauden ajalta.

On mahdollista, todennäköistäkin, että uusi hallitus haluaa kertoa tekevänsä täyskäänöksen, saavansa aikaan jotakin uutta, isoa. Se ottaa todennäköisesti jollakin tavoin pesäeroa edelliseen hallitukseen ja aloittaa alusta. On yleensä ihan hyvä asia, että on kipinää ja on kunnianhimoa, mutta samaan aikaan suuressa kuvassa on tässä yhteydessä hyvä pysähtyä kysymään, miten käy ennustettavuuden, pitkäjänteisyyden, jatkuvuuden. Eikö yhteiskuntamme juuri nyt tarvitse yhteistä kauaskatseista visiota, joka kantaa yli hallituskau-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

sien? Nyt kun Säätytalolla laaditaan uutta hallitusohjelmaa, toivon, että neuvottelijoilla on aikaa tutustua tähän hallituksen vuosikertomukseen muistaen, että arviointi on eri asia kuin arvostelu. Uusi hallitus haluaa varmasti tehdä joitain asioita eri tavalla kuin edellinen, mutta toivottavasti valmiutta on myös siihen, että tunnistetaan ne asiat, joissa edellinen hallitus on onnistunut ja joissa tarvitaan jatkuvuutta yli hallituskausien — näitä asioita on lukuisia. Siihen tämä asiakirja tarjoaa hyvän pohjan. Toivon henkilökohtaisesti jatkuvuutta ennen kaikkea työllisyysasteen nostolle ja julkisen talouden hoitoon, mutta raportissa nostetaan esiin useita muitakin esimerkkejä, joissa edellinen hallitus ylsi varsin vaikuttaviin toimiin. Toivon, että tästä voidaan tänään keskustella tässä hengessä. — Kiitos.

14.04 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Ikonen kiinnitti huomiota tärkeään asiaan eli siihen, että menneistä voimme aina oppia mutta paljon meillä on vielä myöskin tekemistä.

On huomionarvoista, että tänään meidän työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti siitä, miten työllisyys edelleen jatkaa kasvuaan mutta kasvu alkaa hiipua. Meillä on yhdessä — se on totta — paljon tekemistä siinä, että turvaamme myönteisen työllisyyskehityksen jatkumisen ja sitä kautta vahvistamme meidän rahoituspohjaamme esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluille. [Kokoomuksen ryhmästä: Älkää tuhotko hyvää perintöä!]

Sipilän hallituksen työllisyyspolitiikan onnistumisen tekee aivan erityiseksi se, että työllisyys parantui tasaisesti koko maassa. [Ben Zyskowitz: Jatkaa sitä!] Tästä osuva esimerkki on muun muassa Kainuu, jossa oli pitkään kärsitty vaikeasta työttömyydestä. Hallituksen isot investoinnit Kainuuseen osoittavat, että suunta on mahdollista muuttaa, jos siihen on halua ja tahtoa. Muutos on ollut käännteentekevä.

Mielestäni meidän kannattaa nyt ennakkoluulottomasti etsiä keinoja siihen, että turvaamme työvoimapolusta kärsivillä alueilla työvoiman saannin. Tarvitsemme panostuksia muun muassa koulutukseen, tarvitsemme esimerkiksi osatyökykyisten ja osa-aikaisten työmahdollisuuksien luontia koko Suomessa. Kun tässä vuosikertomuksessa todetaan tämä myönteinen työllisyyskehitys, todetaankin samalla, että työllisyys olisi voinut lisääntyä vieläkin enemmän mutta hallituskauden loppujaksolla työvoiman kohtaanto-ongelmat ja rakennetyöttömyys rajoittivat kasvua. Tässä meillä on vielä paljon tekemistä yhdessä.

Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Tämä toteutuu, kun pidämme huolta koko Suomesta ja jokaisesta ihmisestä asuinpaikasta riippumatta. Työpaikat tai talous eivät ole kaikkein tärkeintä, vaan kaiken keskiössä täytyy olla ihminen: huolehdimme ihmisestä.

14.07 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Todellakin meillä on käsiteltävänä hallituksen vuosikertomus vuodelta 2018, ja tämä tarjoaa kyllä erinomaisen mahdollisuuden nyt käydä keskustelua sekä talouden näkymistä — tarkastella viime vuotta ja tätä tilannetta — että sitten monista politiikan sektoreista.

Suomen julkinen talous on ollut koko kuluneen vuosikymmenen ajan alijäämäinen. Vuonna 2018 alijäämä oli 1,3 miljardia euroa, eli 0,6 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja täytyy huomata myös se, että julkinen talous velkaantui edelleen. Tähän myös tasavallan presidentti Niinistö kiinnitti huomiota, että ei tässä varsinaisesti säästetty ole vaan meidän olemme velkaantuneet edelleen. Julkisyhteisöjen velkasuhde oli 58,9 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

No se, mikä on erittäin positiivista, kun tarkastelemme vuotta 2018, on työllisyyskehitys. Siitä tietysti annamme kiitoksen myös edelliselle hallitukselle mutta toki myös maailmantalouden tilanteelle, että työllisyysasteen trendi ylitti hallituksen työllisyysastetavoitteen loppuvuodesta 2018.

Nyt onkin erittäin tärkeää sitten pohtia, mihin suuntaan taloutta, työllisyyttä, yrittäjyyttä ollaan kehittämässä. Todennäköisesti seuraavan hallituksen pääministerin Rinteen viestit ennakoivat sitä, että osaa budjettimenoista, tavanomaisista budjettimenoista, ryhdytään tarkastelemaan investointeina, joita voitaisiin tehdä lisävelanotolla. Osa Rinteen lupaamista menolisäyksistä puolestaan rahoitettaisiin yrittämisen ja omistamisen verotusta kiristämällä. [Kokoomuksen ryhmästä: Ohhoh!] Oma eduskuntaryhmämme nosti yhdeksi kynnyskysymykseksi juuri työntöön ja yrittämisen kannattavuuden säilyttämisen. Haluamme esimerkiksi säilyttää yrittäjävähennyksen, jonka puheenjohtaja Rinne on ehdottanut poistettavaksi. [Oikealta: Se on hyvä vähennys!]

Erittäin voimakkaan tuen haluan antaa keskustalle näissä neuvotteluissa, kun keskusta on omaksi kynnyskysymyksekseen nostanut hyvän talous- ja työllisyyskehityksen jatkamisen siten, että sitouduttaisiin 75 prosentin työllisyysasteeseen ja siihen, että julkinen talous, mukaan lukien kuntatalous, on tasapainossa vuonna 2023. Tämä tavoite on kova. [Ben Zyskowitz: Näkisipä vaan!] Tavoite on kova, ja siihen tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä. Tähän ei päästä, jos yrittäjyyden toimintaedellytyksiä ei turvata. Päinvastoin itselläni on kyllä huoli siitä, että me saatamme olla valitettavasti vielä huonommassa tilanteessa kuin tällä hetkellä julkisen talouden tasapainon suhteen, mikäli niillä toimenpiteillä edetään, joita nyt ainakin vaalilupauksista on ollut luettavissa.

Tässä vuosikertomuksessa esitellään myös edellisen hallituksen näkemyksiä ja pyrkimyksiä rakenneuudistusten toteuttamiseen, ja niistä tärkeinhän oli sote-uudistus, joka oli myös se merkittävin edellisen hallituksen epäonnistuminen. Nyt onkin tärkeää, että näitä suuria uudistuksia, kuten sote-uudistusta ja myös tätä sotu-uudistusta, ryhdytään alkukaudesta nopealla tahdilla valmistelemaan — ja parlamentaarisesti. Tässä vetoan siihen lupaukseen, joka on jo aiemmin ainakin edellisten oppositioryhmien toimesta annettu, että jatkossa nämä valmisteltaisiin parlamentaarisesti, siis ei olisi pelkästään parlamentaarista seurantaryhmää, kuten oli edellisen hallituksen toimesta, vaan ihan varsinainen valmisteluryhmä parlamentaarisesti.

Sitten, arvoisa puhemies, haluan vielä lyhyesti nostaa pari asiaa esiin:

Täällä puhutaan myös lasten ja perheiden hyvinvoinnista. Perhevapaaudistushan jäi toteuttamatta viime vaalikaudella — sitä ei viime vuonnakaan viety eteenpäin — ja tällä hetkellä meillä on se erittäin suuri ongelma, jota mielestäni on jopa aliarvioitu, että meidän syntyvyysluvut ovat ennätysellisen alhaisia. On myös vähätelty sitä, millä tavoin perhepolitiikalla voitaisiin vaikuttaa syntyvyyteen. Naapurimaassamme Virossa toteutettiin lapsilisien kertakorotukset hyvin voimakkaana, ja siellä saatiin positiivinen käänne syntyvyyteen aikaan. Tämäntyyppistä myönteistä perhepolitiikkaa nytkin tarvittaisiin. Samalla toivon, että hallitus ei lähtisi sille linjalle, että perheiden valinnanvapautta lähdetäisiin kaventamaan erilaisin kiintiöin tai kotihoidon tukea romuttamalla. Viime vuoden lopulla Väestöliitto julkisti tutkimuksen, perhebarometrin, jossa kävi ilmi, että suomalaiset ovat kristillisdemokraattien kanssa samalla linjalla eli eivät halua kiintiöitä, näitä pakkokiintiöitä äidin ja isän väliin, vaan nimenomaan haluavat itse päättää perhevapaidensa käytöstä eli haluavat joustavuutta. Myös kotihoidon tuella, mahdollisuudella hoitaa lapsi kotona sinne kolmen vuoden ikään saakka, on vahva kannatus.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Ja sitten haluan vielä, arvoisa puhemies, puuttua kohtaan, jota on itse asiassa aika heikosti tässä käsitelty, nimittäin ruokaan — siellä sivulla 42 kerrotaan asiasta. Edellisen hallituksen kärkitavoitehan oli saada maatalouden kannattavuutta parannettua. [Ben Zyskovicz: Nythän se sitten paranee!] Se oli kärkitavoite, mutta valitettavasti siinä ei onnistuttu. Suomalainen maatalous on käynyt läpi todella radikaalin rakennemuutoksen parinkymmenen vuoden aikana. Vaikka EU:lla on yhteinen maatalouspolitiikka, sillä ei ole yhteistä ruokaturvaa. Tuottajahinnat polkevat paikallaan: vaikka kaikki kustannukset kohoavat, keskimääräinen viljelijän tuntipalkka jää alle 5 euroon. Ei ole oikein, että kotimaisen tuotannon pitää kilpailla samoilla ehdoilla sellaisen ruoan, ulkomailta tuodun ruoan, kanssa, jota on kasvatettu antibiooteilla ja kasvinsuojeluaeineilla ja jonka tuotannossa eläinten hyvinvoinnista ei ole huolehdittu.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi totean, että toivon, että tuolla Säätytalolla huomioitaisiin myös tämä suomalainen ruokaturva ja kotimaisen elintarviketuotannon asema, että uusi hallitus hoitaisi sitä paremmin kuin edellinen, Sipilän hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Täällä tuntuu olevan halukkuutta debatoida, mutta otetaan muutama pyydetty puheenvuoro sitä ennen: Heinäluoma, Wallinheimo ja Antikainen, ja sen jälkeen lyhyt debatti.

14.16 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa herra puhemies! Kuten hallituksen vuosikertomus vuodelta 2018 kertoo, yksi vuoden suurimmista ponnistuksista maan hallitukselle oli sote-talon rakentaminen valmiiksi, niin valmiiksi kuin se vain erittäin tiukalla aikataululla voidaan rakentaa. Ongelmana oli, että kaksi erilaista rakennustapaa veti projektia kahteen eri suuntaan ja urakoitsijoita auttaneet asiantuntijat eivät uskoneet rakenteiden kestävän tätä ristiinsoudantaa. Tämä johti siihen, että talon valmistelu jouduttiin sen mahdottomuuden vuoksi jättämään kesken maaliskuussa 2019.

Arvoisat edustajat! Edellisen hallituksen sote-markkinamallin kaatumista ei kovin moni jää suremaan. Vaikka hallitus pyrki aivan loppumetreille asti tekohengittämään monien sote- ja perustuslakiasiantuntijoidenkin kritisointia hanketta, joutui hallitus sen lopulta tunnustamaan: tämä markkinamalli ajautui nyt umpikujaan. Onneksi sote-talon valmistelussa ei kaikki kuitenkaan mennyt mönkään ja osa palasista on mahdollista pelastaa parempaa rakennelmaa varten. Se valtava työ, mitä soten eteen on asiantuntijoiden, virkamiesten ja kuntien puolesta tehty viime vuosina, ansaitsee jatkotyöstöön ryhtymisen.

Nyt onkin aika keskittyä siihen, miten seuraavan hallituksen tulisi aloittaa sote-uudistus-työ. Ensinnäkin täytyy tarkastella hoivan tilaa. Tähänkin saakka erikoissairaanhoidon on toiminut varsin hyvin, ja ongelmat ovat olleet vanhustenhoidossa ja perusterveydenhoidossa. Siksi korjausliikkeet pitäisi tehdä siellä, missä ongelmat ovat. Tämän vuoksi olen erittäin tyytyväinen hallitusneuvotteluiden ilmiöpohjaiseen valmistelutapaan: Ei lähdetä siitä, että talon seinien pitää olla tietynlaiset. Lähdetään siitä, että se rakennettava talo on valmistuessaan koti.

Arvoisat kansanedustajat! Erityisesti hoitopaikka-ongelma terveydenhoidossa on vaikeaa. Tiedän helsinkiläisenä päättäjänä, että maamme pääkaupungin sisällä on suuret erot terveys-asemien jonoissa. Osalla Helsingin alueista lääkäriin pääsee parissa päivässä, ja osalla aikaa joutuu odottamaan jopa kuusi viikkoa. Tämä ei ole oikein. Nyt olisi viisasta, jos tunnustaisimme yhteisesti ratkaisujen vaativan myös lisää hoitohenkilökuntaa, niin lääkäreitä

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

kuin hoitajiakin. Vanhustenhoidossa hoitajamitoitus on konkreettinen keino varmistaa riittävä hoitohenkilöstön määrä.

Hyvät kuulijat! Lopuksi haluaisin kiinnittää huomion maamme väkirikkaimman alueen rooliin uudistuksessa. Uudenmaan alueella asuu yhteensä 1,6 miljoonaa ihmistä. Pääkaupunkiseutu kasvaa hurjaa vauhtia, ja alue toimii myös koko maan talouskasvun veturina. Kaupungistuminen ei tule pysähtymään seuraavien vuosien aikana. Ihmiset hakeutuvat töiden, opiskelujen ja rakkaitensa perässä kaupunkiin. Esimerkiksi viime vuosina Helsingin väestö on kasvanut nopeammin kuin kertaakaan 1960-luvun jälkeen. Tulevaisuuden kannalta ei ole kestävä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus tehdään ottamatta huomioon kasvavien väestökeskusten ja etenkin nopeimmin kasvavan pääkaupunkiseudun tarpeita. Seuraavan hallituksen onkin otettava pääkaupunkiseutu sote-uudistuksen jatkovalmisteluun mukaan. Näin varmistetaan, että tulevaisuuden Suomen sote-malli rakennetaan vastaamaan 2080-luvun haasteisiin. — Kiitos.

14.21 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Lukiessani tätä käsittelyssä olevaa hallituksen vuosikertomusta vuodelta 18 esille nousi kaksi ajankohtaista näkökulmaa:

Ensimmäinen liittyy eduskuntavaalikampanjoihin ja erityisesti nyt hallitusvaltaan tarttuvien puolueiden, pois lukien keskusta, käyttämään retoriikkaan. Siihenhän kuuluvat hallituksen haukkuminen kaikesta, muun muassa tuloerojen repeämisestä, nuorten syrjäytymisestä ja koulutuskehityksestä. No mitä, arvoisa puhemies, tämä hallituksen vuosikertomus kertoo näistä tulevat hallituspuolueet valtaan nostaneista väitteistä? Vastaus on, että toisenlaista tarinaa. Esimerkiksi tuloerojen osalta vuosikertomus toteaa, että ”tuloerojen ja pienituloisuuden kasvu näyttää pysähtyneen” ja ”tuloerot Suomessa ovat kuitenkin EU-maiden pienimpiä”. Vastaavasti nuorten tilanteesta todetaan seuraavaa: ”Yhä useampi 15–24-vuotias on koulutuksessa tai töissä. Erityisesti nuorten poikien yksinäisyys on vähentynyt.”

Kertomuksessa todetaan myös, että suomalaisten elämänlaatu on kohentunut ja että väestön koulutustaso on noussut. Vastaavasti kertomuksen pohjalta voidaan väittää, että Suomi kantaa kokoaan suurempaa vastuuta globaalista kehityksestä. Tämä näkyy kertomuksen mukaan siinä, että Suomi on sitoutunut auttamaan muita maita kestävä kehityksen saavuttamisessa. Ilmastonmuutoksen torjunnassa olemme kertomuksen mukaan EU:n kärkitasoa, ja kertomuksen mukaan ympäristön tila on kehittynyt parempaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Suomen salaisuus on muita EU-maita kunnianhimoisempi uusiutuvan energian käyttö. Vuoden 2017 energian kokonaiskulutuksesta 37 prosenttia ja loppukäytöstä yli 40 prosenttia katettiin uusiutuvilla energiamuodoilla. Uusiutuvasta energiasta noin kolme neljännestä pohjautuu puupolttoaineisiin. Vaikka suomalainen puun käyttö on lisääntynyt, yli viidennes kasvusta jää metsiin lisäämään puustopääomaa ja hiilen sidontaa.

Mikä tärkeintä, tämä Suomen muuttaminen entistä kestävämpään ja hyvinvoivempaan suuntaan on tehty tiukan talouspolitiikan aikana. Sen seurauksena julkinen talous näyttää ennusteen valossa tasapainottuvan 2020-luvulla. Ei siis huono saavutus hallitukselta, jonka linjasta nyt Säätytalolla halutaan päästä eroon.

Arvoisa puhemies! Se toinen syy tämän puheenvuoron käyttämiseen ovat samaisessa kertomuksessa esille nostetut huolenaiheet Suomen kehityksestä. Esille tässä nousee julkisen talouden kestävyys, jota ei nykyinen talouden hyvä suhdannekaan korjaa. Siksi julkisen talouden tulisi olla selkeästi ylijäämäinen ensi vuosikymmenen alussa, jotta se olisi

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

kestävällä pohjalla kohtaamaan väestön ikääntymisestä aiheutuvat menopaineet tulevaisuudessa.

Muutamien hallitusneuvotteluihin osallistuvien vähättelevät kommentit esimerkiksi talouden kestävyysvajeesta eivät kyllä viittaa siihen, että tätä me suomalaiset olisimme saamassa. Todellisten tulevaisuusinvestointien sijasta etusijalla on vaalien alla annettujen kaltaisten vaalilupauksen lunastaminen, vaikka sitten velkarahalla tai veronkorotuksilla.

14.24 Sanna Antikainen ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen vuosikertomuksessa vuodelta 2018 eniten huolta aiheutti ei niinkään se, mitä oli kirjoitettu, vaan se, mitä oli tietoisesti jätetty kertomatta. Vuonna 2015 pääministeri Juha Sipilä esitti kutsun Lähi-itään, kohtalokkain seurauksin. Kymmeniätuhansia pääosin nuoria miehiä marssi Suomeen, ja kuten moni pelkäsi, silloin alkoi niin sanotusti tapahtua. Kuten nyt tiedämme, maamme sisäinen turvallisuus järkkäsi tuon ajattelemattoman heiton seurauksena. Juha Sipilän oman kodin tarjoaminen uutisoitiin Lähi-idässä laajasti. Tämän jälkeen Turussa kaksi naista menetti henkensä ja kahdeksan haavoittui terrori-iskun seurauksena. Sitten vielä suurempi joukko tyttöjä ja naisia on joutunut raiskausten ja hyväksikäytön uhreiksi.

Arvoisa puhemies! Kysyn, miksi hallitus ei ota esille kertomuksensa sisäisen turvallisuuden kohdassa ääri-islamien nousua sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuneita seksuaalirikoksia. Hallitus budjetoit lisätalousarviossaan 4,7 miljoonaa euroa lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaan, mutta vuosikertomuksessaan se ei sanallakaan mainitse sitä, kuinka suuressa nousussa seksuaalirikokset ovat olleet Suomessa vuoden 2015 jälkeen. Suomalaisista naisista ja lapsista harva tuntee olonsa turvallisemmaksi ulkona liikkeessään nyt kuin neljä vuotta sitten, ennen Juha Sipilän hallituskauden alkua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa sisäisen turvallisuuden kohta alkaa näillä sanoilla: ”Pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on, että Suomi on maailman turvallisimma maa asua.” Sopiikin kysyä kaiken tämän jälkeen hallitukselta ja varsinkin Juha Sipilältä, joka ei nyt valitettavasti täällä ole: miten meni noin niin kuin omasta mielestä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat debatoida, käyttää vastauspuheenvuoron, painamaan siitä paneelista V-nappia — V niin kuin vastaus — ja nousemaan seisomaan.

14.28 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa muistetaan mainita sote-uudistus ja se, kuinka se kaatui. Kannan suurta huolta siitä, millä tavalla lähdemme nyt tekemään uutta sotea. Sote-valiokunnan henki oli erittäin huono, ja muistoja siitä jäi. Täällä moni on kysynyt, uskaltaako sinne sote-valiokuntaan tulla ollenkaan, kun siellä oli niin hirveää se soten tekeminen. Pidän erittäin tärkeänä, että se tehdään parlamentaarisesti ja myös oppositiota kuunnellaan ja se otetaan mukaan näihin valmisteluihin. Olisin halunnut sitäkin kysyä, mitenkä tässä edetään.

Pidän erittäin tärkeänä, että työelämän ja omaishoidon parempi yhteen sovittaminen vietään eteenpäin tällä tulevalle kaudella. Siitä mainitaan tässä kertomuksessa. Olisin myös sitä halunnut tiedustella, millä tavalla työssä olevia henkilöitä tuetaan tässä mahdollisuudessa omaishoittoon.

Mutta sote painaa meidän niskaamme, ja pidetään hyvä huoli siitä, että se ei saa aikaan samanlaista farssia kuin viime kaudella.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

14.29 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ikonen aivan oikein peräänkuulutti sitä, että hallituskausien välillä olisi hyvä olla ennakoitavuutta ja jatkuvuutta. Tätä asiaa vaikeuttaa kylläkin tällä hetkellä juuri se, että edellinen hallitus oli poikkeuksellisen ei-konsensushenkinen, päinvastoin se oikeastaan rikkoi sen yhteisymmärryksen, jolla suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa on rakennettu. Markkinaehtoistaminen, yksityistäminen, kehitys yhteistyömäärärahojen puolittaminen globaalivastuusta ja eriarvoisuuden voimakas kasvu — kaikki nämä olivat piirteitä, joilla rikottiin sitä konsensushenkeä, mikä olisi sitten tätä jatkuvuutta peräänkuuluttanut.

Nyt uusi hallitus joutuu väistämättä ottamaan uuden linjan, palauttamaan sen vanhan lähestymistavan, jossa yhteisvastuullista Suomea rakennetaan ja tunnustetaan myöskin yhteisvastuun ulottuvan siihen, että se ei tunne rajoja, eli myöskin kansainväliseen vastuuseen. Tässä suhteessa tämä jatkuvuus on sitä pitkää linjaa, ei sitä linjaa, mitä edellinen hallitus täällä noudatti.

14.30 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsänen nosti esille sen lähtökohdan, mistä saa lähteä liikkeelle tämä hallitus, jonka ohjelmaa nyt neuvotellaan. Talous on paremmassa kunnossa, työllisyys kasvaa. Täytyy yhtyä kyllä väistyvän pääministeri Sipilän sanoihin: ”Älä sössi taloutta.” Hän totesi tuossa keväällä: ”Antti hyvä, älä kiristä yrittäjien verotusta. Siinä tulee pää vetävän käteen. Sitten se tipahtaa se työllisyysaste. Osinkoverotus on yksi tärkeimmistä kannusteista pienille ja keskisuurille listaamattomille yrityksille, älä, Antti, koske siihen. Sieltä se työ tulee: pienistä ja keskisuurista yrityksistä.” Näin totesi Juha Sipilä Antti Rinteelle.

Niin kuin edustaja Räsänen nosti esille, kyllä tässä keskusta on nyt paljon vartijana. Vihervasemmisto on ryhtymässä kurittamaan kovalla tavalla suomalaisia yrittäjiä, ja toivotaan, että keskusta tämän paineen kestä ja pystyy pitämään kiinni näistä kynnyksyksyksistä, että yrittäjien verotukseen tai toisaalta yrittäjävähennykseen [Puhemies koputtaa] ei kosketa vaan se säilyy myös jatkossa.

14.31 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Heinosen ei tarvitse kantaa huolta keskustan osalta. Kun verrataan viimeistä punamultahallitusta, joka oli reilu 10 vuotta sitten, viimeiseen sinipunahallitukseen, jossa kokoomus vahti näitä yrittäjien veroja, niin ero on aika merkittävä: Punamultahallitus poisti varallisuusveron, teki aivan järkevän yritysverouudistuksen, otti sukupolvenvaihdoksiin 60 prosentin huojennuksen, pääomaveron oli sen jäljiltä 28 prosenttia. Viimeisen sinipunahallituksen aikana osinkoverotusta kiristettiin rajusti, [Oikealta: Ohoh!] muistaakseni 600 miljoonalla, perintöveron alinta luokkaa nostettiin 13 prosentista 20 prosenttiin, pääomaveron oli sen kauden jäljiltä korkeimmillaan 33 prosenttia. Älkää kantako huolta meistä.

14.32 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli hyvin esiin tämä, missä tarvitaan jatkumoa ja missä ei. Ainakin itselleni aivan päivänselvää oli, kun kävin kansalaisten kanssa juttelemassa päivittäin Tammelantorilla ja eri puolilla Pirkanmaata, että kyllähän se suuri huoli oli nimenomaan siitä, että eriarvoistumiskehitys oli valtavasti mennyt eteenpäin, eli siellä tuli moni pienituloinen eläkkeensaaja sanomaan, että sinne rahakukkaroon jäi miinusmerkki sen seurauksena, kun hallitus näitä indeksejä vuosi toisensa jälkeen jäädytteli — oli sitten talous kasvussa tai vähän vaikeammassa tilanteessa, niin aina vain sama juttu, että heikompiensaisten kukkarolla käytiin. Siksi näen sen

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

niin, että suunnanmuutos näissä asioissa on varmasti ollut se, mitä kansa toivoi äänestysuurnilla käydessään.

Puhemies! Haluan kiittää edustaja Heinäluomaa puheenvuorosta, koska hän otti esiin myös erään toisen tärkeän asian: ne asiat, mistä kansalaiset kantoivat huolta, olivat nimenomaan terveystalouden saanti ja vanhustenhoiva. Niissä esimerkiksi tämä hoitajamitoituksen kirjoittaminen lakiin on aivan ydinkysymys.

14.34 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viitanen tässä kantoi huolta eriarvoistumisesta, ja varmasti me jokainen haluamme tehdä työtä eriarvoistumisen vähentämiseksi. Uskon, että kaikkein paras keino vähentää eriarvoisuutta on se, että kaikille työkäisille ja työkykyisille on työtä. On kyllä miellyttävä lukea tätä hallituksen vuosikertomusta vuodelta 2018, kun siihen on voitu kirjata se, että hallituksen asettama työllisyystavoite on saavutettu. Tulevan hallituksen tulee asettaa vielä kunnianhimoisempi työllisyystavoite vähintään 75 prosenttiin, jotta suomalainen hyvinvointiyhteiskunta voidaan turvata ja tätä pelättyä eriarvoistumista estää.

Kannan kuitenkin huolta siitä, että kun on kuultu hyviä uutisia vaikkapa tästä Kemiin suunnitellusta suuresta biotuotetehtäsinvestoinnista, niin nyt hallitusta muodostavat puolueet ovat käyttäneet puheenvuoroja, että tällaisia investointeja ei Suomeen toivottaisi. Tässä nyt kyllä toivoisi hallituspuolueitten edustajilta vastauksia: haluatteko te työtä [Puhemies koputtaa] Suomeen vai haluatteko te työttömyyttä ja sitä myötä eriarvoisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Koetetaan pitää nämä vastauspuheenvuorot minuutin sisällä. Edustaja Räsänen näyttää mallia.

14.35 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän keskustelun kannalta on miellyttävää, että täällä on edustettuina myös niitä puolueita, jotka neuvottelevat parhaillaan hallitusohjelmasta Säätytalolla. Sen takia tietysti toivoisi, että joitakin mahdollisia vastauksia voisi jo saada: esimerkiksi onko teillä sellainen käsitys, että sote-uudistus nyt todellakin käynnistetään parlamentaarisella valmistelulla?

Toisaalta ihmettelen kyllä sitä, että hallitustunnustelija Rinne perusteli tätä hallitusneuvottelijoiden kokoonpanoa sillä, että puolueessa päivätöissä olevia ei riitä jokaiseen pöytäan. Ymmärtääkseni aika isoa osaa sosiaalidemokraattien ihan täysipäiväistä työtä tekevistä kansanedustajista ei ole valittu sinne neuvottelupöytiin vaan muiden tahojen edustajia. [Puhemies koputtaa] Miksi näin? [Timo Heinonen: Muun muassa Tuomioja ja Kristiina Salonen on näitä!]

14.36 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen kysyi sote-uudistuksen etenemisestä. Niin kuin hallitusneuvottelija Rinne on sanonut moneen kertaan, sitä työtä jatketaan parlamentaarisella pohjalla, eli siinä mielessä voimme olla rauhallisella mielellä.

Edustaja Vanhanen ehti jo lähteä, mutta häntä kiitän siitä, että hänellä oli pitkä muisti siinä, mitä punamulta on saanut aikaiseksi. Uskon, että tuota hyvää työtä jatketaan nyt edelleenkin.

Sitten tästä ryhmiin osallistumisesta: Koko meidän eduskuntaryhmämme on eri tavalla mukana näissä hallitusneuvotteluissa. Kaikki eivät ole siinä pyöreän pöydän ympärillä, mutta taustalla olemme, eli meistä jokainen on tietoinen, mitä siellä tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

14.37 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen kyllä yllättynyt siitä, miten ylimielisesti edustaja Vanhanen suhtautui edustaja Heinosen antamaan tukeen keskustalle hallitusneuvotteluissa. On tietysti hienoa kuulla, että keskusta pärjää siellä erinomaisen hyvin eikä tarvitse mitään tukea. Toivotan omalta osaltani keskustalle menestystä, kun nyt tehdään muutosta siihen politiikkaan, mitä Sipilän hallitus ajoi.

Itse uskon, että hallitusneuvotteluissa ja hallituksen toiminnassa tulevat korostumaan monet tärkeät ja hyvät asiat. Tullaan panostamaan koulutukseen, tullaan tekemään perhe-uudistus, tullaan lisäämään hoivaa vanhustenhoivassa ja niin edelleen. Toivon, että tätä ei tehdä leikkaamalla lapsilta eli ottamalla velkaa. Mitä edustaja Viitasen hoitajamitoitukseen tulee, niin saapa nähdä, tuleeko vuodenvaihteessa voimaan 0,7. Ei varmasti tule.

14.38 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hallituksen vuosikertomuksesta on hyvä ponkaista eteenpäin, ja minäkin haluaisin muutaman kysymyksen tässä esittää. Todella tarvitsemme kestäväää kehitystä, politiikkajohdonmukaisuutta ja pitkäjänteisyyttä meidän toimissa, ja nythän isolti eduskunta on myös uusiutunut kansanedustajistaan, ja hallitusneuvotteluja käydään. Eläkeläisköyhyydestä on paljon puhuttu ja pienten eläkkeitten nostamisesta, ja olisin mielelläni halunnut kuulla, onko toiveita siitä, että oikeudenmukainen puoliväli-indeksi voitaisiin saada kokeiluun tulevina vuosina. Toisaalta ollaanko myös perheen ja opiskelun tai perheen ja työn yhdistämiseen saamassa konkreettisia keinoja? Ja myös kun koulutusleikkaukset ovat olleet hyvin haitallisia ja laajoja, niin millä tavalla koulutus on saamassa ryhtiliikettä? Meillä tulee paljon peruskoulusta sellaisia, [Puhemies koputtaa] jotka eivät osaa lukea, laskea eivätkä kirjoittaa kunnolla. [Puhemies koputtaa] Taataanko perusvalmiudet jatkossa meidän koulussa?

14.39 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ken tuntee historian, voi ymmärtää nykyisyyttä ja ennustaa myöskin tulevaisuutta, ja kun käsittelemme nimenomaan viime vuoden hallituksen toimintakertomusta, on tietenkin ilolla mainittava se ja voimme kaikki olla yhtä mieltä siitä, että työllisyyskehitys on koko viime kauden ollut hyvää. Se ei tietenkään ole pelkästään hallituksen ansio, mutta on myöskin hallituksen tehdyillä toimilla siihen iso vaikutus.

On paljon puhuttu siitä, että tuloerot ovat kasvaneet, mutta tämä toimintakertomus kertoo, että tuloerojen ja pienituloisuuden kasvu näyttää pysähtyneen, ja myöskin yhä useampi 15—24-vuotias on koulutuksessa ja töissä, ja meidän väestön koulutustaso on noussut. Mutta eriarvoistumista on tapahtunut siinä, että asuinalueiden eriarvoisuus on kasvanut, ja siinä on varmaan myöskin paljon tekemistä.

Vielä tuohon viime kauteen: Työllisyys todellakin on huippuluvuissa, ja tänään saatiin vielä tietoa, että se edelleenkin kasvaa. Hallituksen vuosikertomuksen ohessa sanon vielä, että ehkä ihan sitä kiitosta ja kunniaa, mitä meidän viime kauden työministeri Lindström olisi voinut saada, hän ei tässä salissa saanut, ja tässä yhteydessä, kun on käsitteilyssä hallituksen viime vuoden vuosikertomus, haluan sanoa omalta osaltani työministeri Lindströmille kiitoksen ja myöskin kunnian siitä työstä, mitä hän teki viime kaudella.

Varapuhemies Juho Eerola: Myönnän vastauspuheenvuoron vielä edustajille Laiho, Kiuru, Kauma, Kiljunen ja Heinonen, ja sitten sen jälkeen mennään takaisin puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Se vastauspuheenvuoropyyntöpaneeli on siellä suljettu jo. Koetetaan pysyä tosiaan tässä minuutin rajassa. Alan nyt vähän napakammin paukuttamaan.

14.41 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistus kaatui siihen, että siihen liitettiin mukaan maakuntahallintouudistus. Me tarvitsemme sote-uudistuksen, me tarvitsemme sitä, että ihmiset pääsevät lääkäriin ja hoitoon, vanhukset saavat hoivaa. Me emme tarvitse maakuntahallintoa tähän maahan. Meillä on jo koti, meillä on kunnat Suomessa, meillä on kaupungit, ja annetakoon niille, jotka pystyvät ne järjestämään, se mahdollisuus järjestää. Eli me emme tarvitse uusia seinä. Me voimme tehdä näiden seinien sisällä sen muutoksen, ja meidän pitää nyt kaikki voimavarat tulevalle kaudella laittaa ihmisten palveluihin, ei hallinnollisiin rakenteisiin, ja toivon, että tämä myös Säätytalolla muistetaan.

14.42 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosikertomuksen mukaan 89 prosenttia suomalaisista pitää Suomea turvallisena maana. Turvallisuuden tunne on kuitenkin aika ajoin hieman kärsinyt, ja yhtenä esimerkkinä on se, että kun poliisi saa noin miljoona toimeksiantoa, hälytystehtävää vuodessa, niistä kymmenisen prosenttia eli 100 000 jää ajamatta ihan vain sen takia, että poliisipartioita ei kerta kaikkiaan ole sillä hetkellä vapaana.

Hallitustunnustelija Rinne kysymyspatteristossaan kysyi sisäisestä turvallisuudesta, ja jokainen puolue vastasi, että poliisien määrää pitää lisätä. Vihreät sanoivat, että 7 850, samoin keskusta, myös kokoomus, perussuomalaiset peräti 11 000. Vasemmistoliitto sanoi, että vuosikymmenen takaiselle tasolle, mutta SDP sanoi vain, että riittävät resurssit. Ehkä siihen saisimme hieman tarkennusta, mitä riittävät resurssit tarkoittavat.

14.43 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä muun muassa edustajat Autto ja Heinonen ovat kiinnittäneet huomiota siihen, kuinka tärkeää on jatkuvuus taloudessa ja siinä hyvässä taloudenpidossa, mitä hallitus viime kaudella harjoitti. Kun Sipilän hallitus aloitti nelisen vuotta sitten, niin työllisyysaste oli luokkaa 68, ja nyt se on melkein 73 prosenttia. Meidän täytyy jatkaa tällä tiellä ja saavuttaa vähintään 75 prosenttia tämän kauden loppuun mennessä, ja sehän tarkoittaa 70 000—90 000:ta uutta työpaikkaa, eli se tarkoittaa sitä, että tulevan hallituksen tulee panostaa ahkeruuteen ja että siitä myöskin palkitaan.

Olen hiukan huolissani siitä, mitä on kantautunut Säätytalolta, että nyt panostetaan ilmiöpohjaiseen kehittämiseen ja ei suinkaan olla katsottu niitä talouden realiteetteja, ja olen huolissani siitä, mitä se tulee tarkoittamaan käytännössä. [Markus Mustajärvi: Kyllä sekin aika vielä tulee!] Kuka nämä uudistukset maksaa? Onko se yrittäjä, [Puhemies koputtaa] tavallinen keskiluokkainen veronmaksaja vai kuka? Talouteen on kiinnitettävä huomiota, että verot eivät nouse.

14.44 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen varsinaisessa puheenvuorossa viittasi budjetin alijäämiin, ja täällä on viitattu myöskin näihin neuvotteluihin Säätytalolla, että siellä olisi holtittomuutta kestävyysvajeeseen suhtautumisessa. Itse asiassa kestävyysvajehan on poliittinen ja taloudellinen käsite. Jos meillä olisi sama bruttoveroaste rakenteellisesti kuin 15 vuotta sitten, valtion budjetissa olisi rahaa 10 miljardia euroa enemmän kuin nyt. Toiseksi, jos puhutaan julkisen talouden alijää-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

mästä, niin kannattaisi myöskin muistaa, että me siirrämme jatkuvasti keskimäärin 8 miljardia euroa vuosittain eläkerahastoihin rahaa, joka on myöskin julkisen talouden osa sosiaalirahastoina. Meillä tosiasiaassa julkinen talous on ylijäämäinen, ei alijäämäinen.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Heinonen.

14.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vanhanen hieman nihkeästi todellakin suhtautui siihen tukeen, jota me kokoomuksesta haluamme antaa sille työlle, että he pitävät nyt tiukasti kiinni siitä, että Suomen yrittäjyydestä pidetään huolta. Ne työpaikat syntyvät sinne pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Kyllä nämä Vanhasen puheet edustivat lähinnä arkeologiaa, ja niissä hän katsoi kovin kauas menneisyyteen, kun nyt pitäisi katseen olla ennen muuta tulevaisuudessa, kun uutta hallitusohjelmaa ollaan tekemässä.

Itse toivon lämpimästi voimia koko keskustan eduskuntaryhmälle, että he pystyvät pitämään näistä kymmenestä kynnyskysymyksestä kiinni. Se on kaiken a ja o, että meidän hyvä talouskehitys jatkuu. Käännettä siihen Juha Sipilän hallituksen hyvään talouskehitykseen ei pidä missään tapauksessa tehdä, ja tässä keskusta on paljon vartijana.

Haluaisin, arvoisa puhemies, kysyä vielä sosiaalidemokraateilta: saadaanko tämä 0,7:n hoitajamitoitus voimaan ensi vuoden alusta, ja tulettehan korvaamaan täysimääräisesti kunnille tämän kustannuksen, mikä tästä hoitajamitoituksen kasvusta aiheutuu? [Kimmo Kiljunen: Oletteko te mukana siinä? — Tuula Väättäinen: Saadaanko tukea?]

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt mennään takaisin puhujalistaan.

14.46 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nousihan täällä esiin epäileviä tuomaksia heti tähän alkuun: saammeko sen hoitajamitoituksen 0,7 ensi vuoden alusta voimaan? Minä hoitajana itse haluan uskoa, että näin tulee tapahtumaan. [Ben Zyskowicz: Ei varmasti saada!] Ihan oikeasti hoitajamitoituksen eteen tehdään töitä, mutta minä ymmärrän huolenne, edustaja Ben Zyskowicz, koska tämä maksaa. Se maksaa, ja olette ollut jo aikaisemmissa hallituksissa tätä asiaa kenties vastustamassa. Se maksaa, mutta se on elintärkeää Suomelle ja Suomen vanhuksille, että me saamme jonkunlaisen selkeämmän suunnan sille, millä tavalla meidän vanhuksemme hoidetaan. Pelkät ohjeistukset eivät siihen valitettavasti riitä. Kyllä minäkin olisin toivonut hoitajana, että se laatusuositus ja ohjeistus pohja riittää. Mutta mielestäni hoitajamitoituksen kirjaaminen lakiin on erittäin tärkeää. Millä tavalla se tehdään? Varmasti siinä joudutaan miettimään, että kun on raskaasti hoidettavia ja sitten on niitä kevyemmin hoidettavia, niin millä tavalla se mitoitus lasketaan. Mutta on erittäin tärkeää, että laki antaa signaalin siihen, miten meidän vanhuksemme hoidetaan.

Arvoisa herra puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että keskustelu ikääntyneistä ei vaime. Jotenkin näen, että vaikka viime vuosi ja viime hallituskausi päättyi siihen, että saimme kuulla erittäin paljon ikäviä uutisia vanhusten hoidon kentältä, laiminlyöntiä, kaltoinkohtelua, niin siitä huolimatta aika hiljaa me olemme olleet. Elikkä me olemme kyllä niiden arvoasioiden keskiössä, ja tämän eduskunnan ja tulevan hallituksen tulee näyttää meille kaikille ja palauttaa se luottamus erityisesti kansalaisille, että yhteiskunta haluaa pitää hyvän huolen omista vanhuksistaan.

Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus: Tulihan se sieltä, että maakuntahallintoa ei tarvita. No, tarvitaanko valinnanvapauttakaan? Minun mielestäni Suomeen tarvitaan sellai-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

nen sosiaali- ja terveydenhuolto, että jokainen pääsee lääkäriin ajoissa. Ja mielestäni hoitotakuuaikaa tulee lyhentää niin, että esimerkiksi kun ikäihminen pyrkii lääkäriin, hänen tulee päästä sinne heti. Se on kuin hän pyrkisi päivystykseen. Ikääntynyt ei voi odottaa, vaan hänen vaivansa tulee tulkita välittömästi.

Arvoisa puhemies! Edellisellä hallituksella oli yhtenä kärkihankkeena ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja omaishoidon vahvistaminen. Tässä on edelleen paljon tehtävää, ja minä ymmärrän tämän asian vaikeuden. Mistä me löydämme hoitajan silloin, kun toinen aisapari sairastuu eikä pääse sinne töihin? Elikkä myös ikäihmisten kotihoidon turvaaminen tulee ottaa keskiöön tulevaisuudessa. Pitää olla sijaisista kootut hoitoryhmät, niin sanotut poolit, jotka tulevat silloin auttamaan, kun vakituinen henkilöstö sairastuu. Tässä on paljon tehtävää. Se tuo kustannuksia, mutta kuitenkin tämä on erittäin tärkeää, ja vanhuksemme ansaitsevat hyvän hoidon.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat sitten: Hallitus on kiinnittänyt paljon huomiota omaishoidon kehittämiseen, ja mielestäni paljon on vielä tehtävää. Me elämme siinä tilanteessa, että hoivapaikkojen laitospaikat on ajettu alas ja yhä huonokuntoisemmat potilaat ja ihmiset asuvat siellä omissa kodeissaan, minne hoivaa ei välttämättä riitä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että me työssäkäyvät ja läheiset ja omaiset osallistumme mahdollisimman paljon sen läheisemme hoitamiseen. Tietysti on sitten ne realiteetit siinä, kuinka sieltä töistä pääsee auttamaan sitä läheistään, kuinka voi jäädä omaishoidon vapaalle. Olen tehnyt lakialoitteen viime kaudella siitä, että työnantajalla olisi velvollisuus myöntää omaishoidon vapaata työntekijälle. Toivon, että tällainen asia voisi edetä täällä eduskunnassa. Pelkkä mahdollisuus siihen ei riitä, koska monesti edessä on irtisanoutuminen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Antikainen, nostitte puheenvuorossanne esiin Suomen sisäisen turvallisuuden, ja myös kannan siitä erittäin paljon huolta. Mielestäni viime vuosi päättyi järkyttäviin uutisiin siitä, miten paljon seksuaalirikoksia Suomessa tapahtuu, ja ikävä kyllä siitä, miten paljon niistä rikoksista oli juuri ulkomaalaisten tekemiä.

Kannan suurta huolta siitä, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt eivät halua palata. Täällä hallituksen vuosikertomuksessa kerrotaan, että ”kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden halukkuus palata vapaaehtoisesti on vähentynyt”. No, sehän on ihan selvää, että vapaaehtoisesti ei halua lähteä, mutta erityisesti huolta kannan siitä, että tätä maasta poistamista vaikeuttaa erityisesti myös se, että suurimmat turvapaikanhakijoiden lähtömaat, muun muassa Irak, Afganistan ja Somalia, ovat käydyistä neuvotteluista huolimatta olleet haluttomia vastaanottamaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita kansalaisia. Eli meillä on kyllä tässä pattitilanne, mikä pitää pystyä ratkaisemaan tällä kaudella: mitä me teemme, jos kielteinen turvapaikkapäätös tulee mutta maa ei halua vastaanottaa häntä eli ihmiset jäävät tänne meille?

Arvoisa puhemies! Toki myös kiitan mennyttä hallitusta asioista, joita on tehty muun muassa työpaikkojen lisäämiseksi ja talouden nostamiseksi. Ne ovat erittäin tärkeitä teemoja. THL ja TE-toimistot sen sijaan ovat ottaneet kantaa, että aktiivimalli ei ole päässyt siihen tavoitteeseen, mihin oli tarkoitus, ja toivonkin, että aktiivimalli kumotaan ja peruetaan tällä tulevilla kaudella. Mehän kuulimme viime kauden päätteeksi, että eniten aktiivimalli on rokottanut Uudellamaalla, Itä-Karjalassa ja Käsivarren Lapissa olevien työttömien tilannetta. Monesti nämä työttömät ovat myös ikääntyneitä... [Ilkka Kanerva: Ei me voida päättää Itä-Karjalan asioista!] — Anteeksi, Itä- ja Pohjois-Savo. Erittäin hyvä havainto ja korjaus, edustaja Kanerva, kiitos siitä. Puhuin Pohjois-Savosta ja Itä-Savosta tietystikin elikkä tarkoitin sitä aluetta. — Nämä työttömät [Markus Mustajärvi: Se oli freudi-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

lainen lipsahdus!] ovat monesti olleet juurikin ikääntyneitä ja ehkäpä myös kyvyttömiä siihen työhön, ja sen takia leikkuri on käynyt ja kohdellut heitä kohtuuttomasti.

Mutta näillä sanoilla, meillä on kova kausi tulossa ja paljon vaatimuksia, ja erityisesti tärkeänä pidän sitä ja uskon siihen, että saamme hoitajamitoituksen. En usko siihen, ettemme sitä saa. [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

14.53 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtionalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta. Nyt käsittelyssä olevassa kertomuksessa todetaan muun muassa, että Suomi on uusiutuvan energian kärkimaita Euroopan unionissa. Suomen kasvihuonepäästöt laskevat edelleen ja vuonna 2017 olivat 21 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990. Tämä on kansainvälisessä vertailussa todella kova saavutus. Maailmassa tähän pystyy vain muutama maa, niiden mukana siis Suomi.

Kertomuksen osiossa Biotalous ja puhtaat ratkaisut kiinnittyy huomio siihen, että energiaturpeen käytön sanotaan lisääntyneen edellisestä vuodesta. Energiaturpeen osalta trendi on ollut pitkään laskeva. Viime vuonna tehtiin itse asiassa pieni poikkeus. Se johtui poikkeuksellisen kylmästä kevättalvesta ja käytössä olleen metsähakkeen laatuongelmista. Mistään suunnanmuutoksesta ei ollut kyse vaan siitä, että suomalaiset pitää lämmittää myös poikkeuksellisissa tilanteissa. Tämä osoittaa, kuinka tärkeää näillä leveysasteilla on monipuolinen energiantuotanto. Aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttiin politiikan jatkuvuuden tärkeydestä. Tarvitsemme myös jatkossa ennustettavaa, vakaata energiapolitiikkaa hallituskoalitiosta riippumatta.

Arvoisa puhemies! On selvää, että energiaturvetta tarvitaan myös jatkossa 2020—2030-luvuilla. Sen käyttö tosin vähenee markkinaehtoisesti päästökaupan myötä. Eduskunta on jo tehnyt päätöksen, että kivihiilen käyttö loppuu vuonna 2029. Tämän johdosta on nähtävissä merkittäviä polttoainehuollon riskejä puupolttoaineen käytön kasvaessa korvaamaan hiiltä ja öljyä. Kansantalouden etu on, että puuta ohjataan kuitenkin ensisijaisesti korkeampaan jalostukseen. Tällaisia on esimerkiksi Kemin tuleva biohanke. Suomalaisen energiahuollon toimitus- ja huoltovarmuuden ylläpitäminen edellyttää tiettyä energiaturpeen tuotannon ja käytön tasoa myös tulevaisuudessa.

Tämä tässä viestinä myös Säätytalolle, jossa viisaat naiset ja miehet näitä asioita pohtivat, käytäviin energiakeskusteluihin ja -linjauksiin. Käytetään siis kotimaista työllistävää energiaa ja vähennetään riippuvuutta tuontienergiasta. Se on järkevä linja myös tulevaisuudessa.

14.57 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on hallituksen vuoden 2018 vuosikertomus. Sen mukaan yhä useampi 15—24-vuotias on koulutuksessa tai töissä. Tämä on merkittävä asia. Hallituksen puolivälitarkastelussa vuonna 2017 nostettiin työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret yhdeksi painopistealueeksi — puhutaan niin sanotuista NEET-nuorista — ja tilanteen parantamiseksi toteutettiin toimintaohjelmaa, joka sisältää muun muassa varhaiskasvatukseen sekä koulutus- ja harrastustakuuseen liittyviä toimia. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten aikuisten osuus on laskenut huomattavasti päättyneellä hallituskaudella: 20—24-vuotiaista oli vuonna 2015 työn tai opis-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

kelun ulkopuolella 15 prosenttia, ja tämän hallituskauden lopussa luku on 11,8 prosenttia. Eli merkittävä lasku.

Meillä on kuitenkin edelleen tehtävää: toimeentulotukea saa edelleen liian moni nuori — siinä mielessä liian moni nuori, että näitten nuorten pitäisi olla joko töissä tai opiskele-massa. Työllisyyden ja koulutusmahdollisuuksien lisäämistä pitää jatkossakin tehdä aktii-visesti. Se ei tapahdu itsestään.

Sitten haluan sanoa muutaman sanan sote-muutoksesta. Sote-uudistus ei edellisellä hal-lituskaudella mennyt läpi, koska se oli liian massiivinen muutos liittyen siinä olleeseen maakuntahallintoon. Suomi tarvitsee sote-uudistuksen, mutta meidän pitää tehdä se soten ehdoilla niin, että me keskitymme peruspalvelujen parantamiseen, hoitoketjujen sujuvuu-teen ja teemme sen tämänhetkisillä rakenteilla kuntiin ja kaupunkeihin nojaten. Miksi luo-da uutta hallintomallia, koska meillä on jo olemassa raamit sille?

Sote-muutoksen aikana lähdettiin kokeiluihin, esimerkiksi palvelusetelikokeiluihin ja myöskin henkilökohtaisen budjetin kokeiluihin, joista on saatu hyviä tuloksia. Itse ainakin toivon, että näitä kokeilun tuloksia voitaisiin hyödyntää ja ottaa käyttöön niiltä osin, mitkä on nähty toimiviksi. Esimerkiksi henkilökohtainen budjetti: se on erityisesti vammaisille, hoivan tarpeessa oleville todella hyvä mahdollisuus koostaa palvelut asiakkaan tarpeen mukaisella tavalla, ja silloin me voimme myöskin välttää hankalat kilpailutukset, jotka eri-tisryhmillä aiheuttavat huolta ja murhetta jatkuvasti.

Menneellä hallituskaudella on myöskin sosiaali- ja terveyspalveluiden laatua ja tehok-kuutta parannettu digitaalisten ratkaisujen avulla. ODA-hanketta on viety eteenpäin. On tehty Virtuaalisairaala-hanke: yliopistosairaaloissa on kehitetty virtuaalinen sairaalaympä-ristö, missä voidaan netin kautta olla yhteydessä palveluihin. Tästä on varmasti hyötyä, ja sitä kannattaa jatkokehittää — myöskin asiakkaiden ottamista mukaan palveluiden suunnitteluun, kokemusasiantuntijoiden käyttöä. Ne ovat ehdottomasti sellaisia asioita, mitkä kannattaa hyödyntää, koska sitä kautta myöskin vähennetään kustannuksia, kun me voim-me tehdä palvelut ihmisten tarpeiden mukaisella tavalla vähentäen päällekkäisyyttä ja yli-määräistä vaivaa.

Lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja voimavarojen vahvistamista on tehty kuluneella hallituskaudella. On panostettu varhaiseen tukeen, ja siitä on saatu jo hyvää näyttöä, että siitä on ollut hyötyä ja se on vähentänyt tarvetta raskaampiin toimenpiteisiin. Edelleenkin meillä on paljon tehtävää lastensuojelun osalta. Erityisesti sijoitettujen lasten, toimintara-joitteisten lasten, maahanmuuttajien palveluihin tulee kiinnittää huomiota. Muun muassa lastensuojelulaki päivitettiin vielä viime metreillä edellisellä hallituskaudella, jotta se saa-tiin vähän paremmin vastaamaan nykyaikaa. Mutta meillä on todellakin tässä paljon tehtä-vää. Lasten ja perheiden tuen varhaiseen tunnistamiseen pitää jatkossakin kiinnittää huo-miota.

Ikäihmisten kotihoidon kehittämistä ja omaishoidon kehittämistä on tehty menneellä kaudella, mutta ne vaativat ilman muuta jatkokehittämistä ja vahvistamista. Vanhustenhoi-to tarvitsee lisää lääkäreitä, se tarvitsee lisää hoitajia. Me tarvitsemme heitä sekä kotihoi-toon että ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, mutta se pitää tehdä niitten ihmisten tarpeiden mukaisesti, ei kaavamaisella luvulla.

Ja sitten vielä viimeiseksi haluan nostaa esille osatyökykyiset ja heidän mahdollisuuten-sa työllistyä. Se on yksi ryhmä, meillä on paljon osatyökykyisiä, ja myöskin vammaiset kuuluvat tähän ryhmään. Me voimme hyödyntää heidän työkykyään niiltä osin, mitä on käytettävissä. Se tuo heille elämänlaatua, ja he pystyvät olemaan mukana yhteiskunnassa.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Tämän vahvistamista meidän pitää ilman muuta jatkaa ja yrittää saada siitä vielä kattavampaa.

15.03 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Viime hallituskaudella koulutusvienti keskustelutti paljon, ja vuoden 2016 alussa päästiin tilanteeseen, että lainsäädännöllisesti tuli mahdolliseksi koulutusvienti niin, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta voitiin periä lukukausimaksuja. Tämä muutos herätti paljon keskustelua aikanaan, ja yksi pelon aihe siinä oli se, että se olisi ikään kuin tämmöinen portti siihen, että myös suomalaisilta opiskelijoilta alettaisiin periä lukukausimaksua, ja ainakin kokoomuksessa vakuutettiin, että näin ei tule olemaan eikä näin ole, ja siihen ei tietenkään mennä, vaan opiskelu halutaan pitää kaikkien saatavilla.

Se, että lukukausimaksut ovat nyt mahdollisia, on tuonut Suomelle yli 300 miljoonaa euroa vientituloa, ja se on arvokas asia, ja nyt uudelle hallitukselle, mikä se sitten onkaan, on tärkeänä viestinä se, että jatketaan tämän kehittämistä. Aikanaan, kun tätä tehtiin, ainakin vasemmistoliitto, SDP ja vihreät olivat kovin kriittisiä tämän suhteen, mutta tulokset näyttävät nyt olevan hyvään suuntaan menossa.

Edustaja Juvonen otti omassa puheenvuorossaan esille palautussopimukset ja sellaisten henkilöiden palauttamisen kotimaihinsa, joilla ei enää ole lupaa Suomessa olla. Vaikeus on joidenkin maiden kanssa, esimerkiksi Irakin kanssa, jotka eivät kerta kaikkiaan suostu ottamaan omia kansalaisiaan takaisin. Tästä on moneen kertaan keskusteltu täällä salissa ja hallinto- ja turvallisuusjaostossa myös. Ruotsilla palautussopimus on. Se ei auta yhtään, koska sitä sopimusta ei siellä vastaanotomaassa noudateta. Nyt EU:lla ja Irakilla on PCA-sopimus, joka antaa toivottavasti vähän vipuvartta. Yksi keino on se, että avusta tehdään ehdollista: jos oman maan kansalaiset eivät kelpaa, niin silloin EU:sta ei tukea makseta.

15.06 Mari Rantanen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen vuosikertomus oli tuoreelle kansanedustajalle hyvinkin mielenkiintoinen aviisi. Tästä riittäisi ruodittavaa enemmänkin, mutta nostan muutaman asian esiin:

Sivulla 38 mainitaan ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja kaikenikäisten omaishoidon vahvistaminen. On hieno asia, että näinkin tärkeät teemat on kertomuksessa mainittu, mutta siihen se sitten jääkin. Tämä kärkihanke on ollut lähinnä raporteja, selvityksiä, muutosagentteja, seminaareja ja juhlaseminaareja. Kuten vuosikertomuksessa mainitaan, yksi tavoite on ollut kustannusten kasvun hillitseminen, ja siinä on totisesti onnistuttu. Kotihoidossa olevat ihmiset ja työntekijät tämän ovat huomanneet: Yhä enemmän asiakkaita, yhä enemmän huonokuntoisia asiakkaita, joita ei ehditä hoitaa. Nälkäisiä vanhuksia, yksinäisiä vanhuksia, jopa kuolleita vanhuksia.

Omaishoidon osalta voitaneen todeta hyvänä asiana se, että valtio korvasi kunnille kaikille omaishoitajille tarkoitetun kahden vapaapäivän lisäämisen täysimääräisesti. Ongelmaksi muodostui se, että rahat eivät olleet korvamerkittyjä ja näin ollen kukaan ei varmaankaan tiedä, menivätkö rahat omaishoitoon vai johonkin muuhun. Missä ovat toimet, joilla omaishoidosta saataisiin tosiasiallinen vaihtoehto hoivan tuottamiseksi? Missä ovat toimet, joilla työn ja omaishoidon yhdistäminen olisi mahdollista esimerkiksi luomalla mahdollisuus palkalliseen tilapäiseen hoitovapaaseen omaishoidettavan sairastuessa? Eri-laisiin hankkeisiin, agentteihin ja seminaareihin sijoitetut rahat olisi siis voitu käyttää myös lainsäädännön parantamiseen.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Sote- ja maakuntauudistusta kertomuksessa käsitellään varsin mielenkiintoisella tavalla. Satoja miljoonia meni, sote ei tullut, tuli susi. Kertomuksessa luetellaan aivan oikein uudistuksen tavoitteet, siis ne tavoitteet, joista kukaan ei ole puhunut enää vuosiin mitään, puhumattakaan että uudistuksessa olisi enää aikoihin muistettu asiakasta, potilasta, saati veronmaksajaa. Lopputulema on kaikkien tiedossa, ja toivottavasti vastaavaa näytelmää ei tällä kaudella nähdä. Maakunnista ei nimittäin ole soten pelastajiksi, sillä silloin varat valuvat järjestelmän perustamiseen ja ylläpitoon ja sisältö eli ihmisten palvelut jäävät vähemmälle rahoitukselle.

Sisäisen turvallisuuden osalta on hyvä todeta kertomuksesta se, että omaisuusrikokset muodostavat rikosten kokonaismäärästä 46 prosenttia ja henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset ja seksuaalirikokset muodostavat 8 prosenttia. Kertomus ei kuitenkaan huomioi sitä edustaja Antikaisenkin nostamaa faktaa, että vuonna 2018 seksuaalirikosten määrä nousi lähes 15 prosenttia. Se on valtava nousu, ja ihmetyttääkin, miksi tätä ei kertomuksessa huomioida. Sitä, mitä ei tunnusteta ja tunnusteta, ei voida korjata. Hokemalla lauseita ”Suomi on edelleen hyvin turvallinen maa” ja ”Suomi koetaan edelleen hyvin turvalliseksi maaksi” ei lohduteta rikosten uhreja tai rangaista tekijää, saati ennaltaehkäistä rikoksia.

Arvoisa herra puhemies! Viimeisenä haluan kiinnittää huomiota julkiseen velkaan. Vaikka tämä on ollut tiedossani itsellenikin, on lukujen lukeminen silti pysäyttävää. Suomi on tuplannut velkansa vuodesta 2007. Vaikka velkaa ei ole otettu yhtä paljon kuin kehukset olisivat antaneet Sipilän hallituksen aikana, on velkaa otettu lisää 6 miljardia euroa, siis 6 000 miljoonaa euroa. Se on pitkä euro maksettavaksi jälkipolville. Jos velkaantumistahti on ollut oikeistovetoisessa tai oikeistosisältöisessä hallituksessa tämä, sopinee kauhistella, mitä se mahtaa olla, mikäli maamme piakkoin saa vihervasemmistolaisen hallituksen. Onko suurin näköpiirissä oleva ilmiö se, että Suomi on Kreikan tiellä? — Kiitos.

15.10 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen vuosikertomusta 2018. Sipilä ja erisävyiset siniset ministerit ovat julistaneet koko viime vaalikauden ajan sanomaa siitä, kuinka hallituksen uudistukset ovat tuottaneet tulosta. Hehkutetaan pitkälti kansainvälisen suotuisan talouskehityksen ansiosta parantunutta työllisyystilannetta pelkästään hallituksen toimillaan saavuttamana voitonana. Työllisyys on parantunut, se on totta, mutta se ei ole pelkästään edellisen hallituksen ansiota. Tosi asia on se, että monet rakenteelliset uudistukset jäivät osittain torsoiksi. Kun ajatellaan hallituksen lukuisia ratkaisuja, niin voidaan todeta, että moni asia on viety keskeneräisenä eteenpäin ja lopputulos ei ole ollut kovinkaan onnistunut. Sipilän hallituksen keskeisin tavoitekin, sote, jäi toteutumatta.

Haluan nostaa tässä esiin, kuten edustaja Rantanenkin ansiokkaassa puheessaan, ikäihmisten heikon tilanteen ja koti- sekä omaishoitoon liittyvät ongelmat. Näistä asioista on puhuttu täällä eduskunnassa jo vuosikausia. Kuitenkin asia on edelleen tapetilla, mikä tarkoittaa, että ongelmat ovat yhä olemassa. Lupaukset eivät tahdo tulla lunastetuksi. Ikäihmisten kotihoito ja omaishoito olivat hallituksen kärkihankkeiden joukossa, mutta tulokset ovat laihoja.

Vuosikertomuksessa nostetaan esille ikäihmisten asiakas- ja palveluohjauksen toimintamalli. Toimintatapojen hiominen ja tehostaminen on tietysti hyvä asia, mutta sillä ei ratkota perimmäisiä ongelmia. Kotihoidossa tilanne on kaoottinen. Tarvitaan lisää laitoshoidopaikkoja, tukitoimia. Omaishoitajien taloudelliseen toimeentuloon ei ole panostettu tar-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

peeksi. Omaishoitajien palkkiot ovat liian pienet, eivätkä ne vastaa työn vaativuutta tai yhteiskunnallista arvoa.

Laadin viime vaalikaudella lakialoitteen, jossa ehdotin omaishoidon palkkion verovapautta. Perussuomalaiset nostivat asian esille myös varjobudjetissaan. No, eiväthän silloisessa hallituksessa istuneet edustajat aloitetta tietystikään puoltaneet, valitettavasti. Nyt uudella hallituksella on näytön paikka ja mahdollisuus korjata nämä edellä mainitut epäkohdat. Tarvitaan aitoa poliittista tahtoa ja välittämistä.

Arvoisa puhemies! Lukuisten eläkeläisten arki on jatkuvaa taistelua talousvaikeuksien kanssa. Se syö jaksamista ja terveyttä. Antti Rinne on luvannut vappusatasia ja paljon muita asioita vaalien alla. Katsotaan, miten käy. Pienituloisten eläkeläisten ahdinko on tosiasia, ja siihen olisi puututtava pikaisella aikataululla. Puhutaan todella isosta asiasta, sillä hallituksen vuosikertomuksen 2018 mukaan eläkeläisten määrä nousee kuluvan vuosikymmenen aikana peräti 175 000 henkilöllä. Tämä on Suomen kokoisessa maassa valtava määrä. Eläkkeet laahaavat kaukana elinkustannusten nousun perässä. Eläkkeiden verotusta tulisi keventää, jotta rahaa jäisi ruokaan ja lääkkeisiin. Niille, keiden eläkkeestä ei jää juuri mitään käteen vuokran ja muiden pakollisten menojen jälkeen, kyyti on ollut kylmää. Tulen mielenkiinnolla seuraamaan, millaisia eläkeläisiä koskevia linjauksia hallitusneuvotteluissa saadaan aikaiseksi.

Tulevalle hallitukselle terveisiä, on sen kokoonpano sitten mikä tahansa: Edustaja Antikainen nosti esille muun muassa turvallisuuden, joka on todella tärkeää Suomen kokoisessa maassa ja tässä tilanteessa, mikä maailmalla on. Myös seksuaalirikokset, joita ovat varsinkin maahanmuuttajat erityisen paljon tehneet — valitettavasti näin se on tosiasia — on todella tärkeää nostaa esille ja puhua ja etsiä ratkaisut niihin. Poliiseja tarvitaan lisäksi runsaasti, kuten perussuomalaiset ovat esittäneet.

Lisäksi nostan esille kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuuden. Se on aivan hämärän peitossa tällä hetkellä. Monet tuottajat ovat lopettamassa, tai konkurssi uhkaa. Tällä menolla me tulemme olemaan tulevaisuudessa tuontiruuan varassa ja armoilla, ja se olisi katastrofaalista.

Nämä asiat, joita esitin, ovat todella tärkeitä, ja mielenkiinnolla nyt odotetaan, kuinka hyvää yhteistyötä saamme tehtyä, jotta suomalaisten tilanne ja Suomen asema maailmalla ja ylipäätään olisivat tulevaisuudessa parempia kuin tällä hetkellä. — Kiitos.

15.16 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen vuosikertomus 2018. Mitä siinä sitten kaipaisin? No, kaipaisin ehkä enemmän tämmöistä seurantaa — enemmän seurantaa, sitä tästä puuttuu. Mitä sitten tarkoitan tällä? Tarkoitan sitä, että jos on joku projekti, hanke tai ihan mikä tahansa vastaava juttu, niin pitäisi seurata enemmän sitä vaikuttavuutta, mitä sillä saatiin aikaan, mitä todellisuudessa se vaikutti. Vaikuttavuuden seurantaa pitäisi kyllä enemmän korostaa. Olen huomannut, että tuntuu sille, että oli asia digi, bio tai sote, niin sellaisiin asioihin kyllä aika reilusti yleensä annetaan rahaa. Ja tämä sama asia tulee esille ihan tuolla kunnissa, kaupungeissa, maakunnissa mutta jopa täällä valtion taholla, että annetaan rahaa mutta ei sitten seurata, mitä se vaikutti, mitä sillä saatiin. Olisi erittäin tärkeätä enemmän sitä seurata. Mitä isompi projekti, sitä enemmän pitäisi seurata sitten sitä vaikuttavuutta. Ei pikkurahoilla niinkään, mutta näillä isoilla rahoilla on todellinen merkitys minun mielestäni. Toivoisin, että sitä pohditaisiin ja seuraavassa kertomuksessa olisi vaikka enemmän näitäkin mainittu.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

No, mitä tälle uudelle hallitukselle sitten vinkkinä? Sehän voi olla, että on punaista ja vihreätä siellä meidän hallituksessa kovastikin. Toivoisin, että hoivapuolen asiat ovat kunnossa, mutta myös sitten ihmisten arkiasiat: tarvitaan leipää, tarvitaan ruokaa. Kun kumi-pyörillä tuodaan leipää tuolta keskemältä Suomea tänne Etelä-Suomeenkin, niin toivon, ettei käy niin, että liikennevaloissa palaa punaiset ja vihreät yhtä aikaa ja se auto joutuu sinne pysäyttämään ja jättämään sen kuorman sinne, kun ei anneta arkisten asioiden hoitoon. Se on tärkeätä, että kilpailukyky meillä säilyy, koska on ihan selvää, että siellä maalla tuotettua viljaa, leivottua leipää tarvitaan ihan täällä Mannerheimintiellä asti. — Kiitos.

15.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Täällä on käyty hyvää keskustelua hallituksen vuosikertomuksesta päättyneeltä vuodelta, ja nythän keskustelussa on myös aika paljon ollut niitä huomioita, jotka koskevat jo tällä hetkellä käsittelyssä olevaa hallitusohjelmaa ja tulevaa hallitusta, ja on hyvä, että katse on tulevaisuudessa. Tässä kuvataan hyvällä tavalla meidän julkisen talouden tilaa, ja kyllä Antti Rinteen ensimmäinen hallitus tulee saamaan hyvät lähtökohdat talouden näkökulmasta itselleen. Meillä on työllisyys kasvanut, työttömyys vähentynyt merkittäväällä tavalla ja talous ollut varsin vahvaa. Vuonna 2018 maamme bruttokansantuote kasvoi 2,3 prosentilla, ja vuosi 2018 oli kolmas peräkkäinen vuosi, kun bruttokansantuote kasvoi selvästi, ja tämä näkyi muun muassa siinä, että työllisyystilanne on parantunut ja työttömyys vähentynyt. Niin kuin tuossa aiemmin totesin ja lainasin väistyvän pääministeri Juha Sipilän sanoja: Antti Rinne, älkää sössikö tätä hyvää talouskehitystä, tästä pitää pitää kiinni.

Presidentti Urho Kekkonen totesi aikanaan, että niin on, jos siltä näyttää. Nyt maahan näyttää syntyvän Antti Rinteen ensimmäinen lobbarihallitus ja myös ostettu hallitusohjelma. Viestinnän professori Anu Kantola Helsingin yliopistosta totesi, että lobbarikohu on tervetullut, se on nostanut keskusteluun tämän asian, koska lobbauksesta on tullut Suomessa entistä tärkeämpää. Kantolan mukaan Suomeen on nyt syntymässä harmaa vyöhyke, jossa erilaiset intressiryhmät yrittävät vaikuttaa päättäjiin ja virkamiehiin. On todettava, että vaikuttamisessa ei ole mitään pahaa eikä siinä, että kuullaan asiantuntijoita eri suunnista. Nykyinen edustaja Lindén aiemmalla urallaan HUSin johtajana oli monessa keskustelussa esillä asiantuntijana, ja siinä ei ollut mitään pahaa. [Aki Lindén: Kiitos! On ollut toisenlaisiakin mielipiteitä ilmassa!] Mutta nyt on kyse siitä, että vihervasemmistopuolueet ovat muuttamassa tai palauttamassa sen vanhan toimintatavan, josta 2015 keskustan Juha Sipilän johdolla haluttiin päästä eroon ja päästiin eroon. Eli hallitusohjelmaneuvotteluissa ei vuonna 2015 otettu pöytiin lobbareita eikä ammattijärjestöjen väkeä. Mutta mitä tekee Antti Rinne, mitä tekevät vihreät ja vasemmistoliitto? He täyttävät omat neuvottelupaikkansa ei näillä kansanedustajilla, joista monet ovat poissa Säätytalolta ja jotka kansa tänne on valinnut, vaan lobbarifirmojen edustajilla ja ammattijärjestöjen edustajilla, ja monet kansan valitsevat kansanedustajat ovat ilman paikkaa.

Meidän puheenjohtajamme, kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo, vaatikin lauantaina SAK:ta ja lobbareita ulos hallitusneuvotteluista. Orpon mukaan neljä vuotta sitten Juha Sipilän, keskustan puheenjohtajan ja tulevan pääministerin, vetämiin hallitusneuvotteluihin lobbareita ei päästetty. Se oli hyvä kehityssuunta, ja tuntuu hullulta, että nyt otetaan paluu jälleen tällaiseen vanhaan toimintaan. Tässä ei varmasti yhdelläkään puolueella ole puhtaat jauhot, mutta miksi ne jauhot nyt Antti Rinteen johdolla halutaan pilata uudelleen?

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Poliittista vaikuttamista ja lobbauksen sääntelyä tutkiva oikeustieteen apulaisprofessori Emilia Korkea-aho totesi, että näiden lobbareiden istuminen neuvottelupöydissä Säätytalolla vaikuttaa ongelmalliselta, vaikei siinä juridisesti arvioituna välttämättä olisikaan ongelmaa. Hän totesi, että ”kyllähän se vähän harkitsemattomalta näyttää”, ja jatkoi: ”Erityisesti näiden vaikuttajaviestintätoimistojen osakkaiden ja työntekijöiden osallistuminen, kyllä se näyttää vähän pahalta.” Näin hän totesi. Korkea-aho piti lisäksi ongelmallisena nimenomaan sitä, ettei nyt ole tiedossa, keitä nämä lobbarifirmojen, viestintätoimistojen, asiakkaat ovat ja keitä nämä neuvottelijat siellä pöydissä oikeasti edustavat. Hän uskoi, että lobbarirekisterin perustaminen voisi parantaa läpinäkyvyyttä.

On sanottu, että oppositiosta ei voi vaikuttaa, mutta näytti siltä, että kun viime perjantaina täällä keskusteluissa nostimme perussuomalaisien ja kokoomuksen ja kristillisdemokraattien johdolla esille tämän lobbariongelman — ja myös media meitä hyvin siinä avitti — niin lobbarikohun myötä Antti Rinne joutui tässä taipumaan ja myöntämään sen, että entisen puhemies, nykyisen varapuhemies, Paula Risikon johdolla valmisteltu lobbari- eli avoimuusrekisteri tähän maahan pitää saada. Mutta miksi vasta hallitusohjelmaneuvotteluiden jälkeen? Eikö nyt nimenomaan pitäisi tämän avoimuusrekisterin olla käytössä ja kertoa avoimesti, keitä käytetään asiantuntijoina, puhumattakaan siitä, ketkä sitä hallitusohjelmaa kirjoittavat?

Helsingin Sanomat kertoi viime torstaina, että esimerkiksi SAK:n johtoryhmän jäsen Saana Siekkinen on neuvottelemassa demareiden edustajana, pohtimassa muun muassa työelämän kehittämistä ja palkkatasa-arvoa. Samassa pöydässä on JHL:n Teija Asara-Laaksonen, Anu-Tuija Lehto SAK:sta taas vasemmistoliiton paikalla. Kansanedustajat eivät näille paikoille kelvanneet. Uusi Suomi kertoi viikonloppuna lobbareiden roolista myös lisätietoa muun muassa siitä, millä tavalla yksi lobbarifirma, tai itse asiassa kaksi, on mukana myös Puolustusvoimien HX-hankkeessa, hävittäjähankkeessa. Myös nämä lobbarifirmat ovat nyt mukana Säätytalolla kirjoittamassa hallitusohjelmaa. Toinen näistä lobbarifirmoista on mukana myös Venäjän voimalla ajamassa Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeessa Tanskan osalta — ja sama yhtiö on mukana myös Suomessa hallitusohjelmaneuvotteluissa. Lobbarifirmat siis toimivat, toinen on aktiivisesti mukana tässä ja molemmat HX-hankkeen ympärillä. Julkisessa keskustelussa on nähty ongelmaksi se, etteivät lobbarifirmat anna julkisuuteen siis tarkkoja tietoja siitä, keitä heidän asiakkaansa ovat ja millaisia intressejä näillä tahoilla saattaa olla Suomen hallituksen [Puhemies koputtaa] suuntaan.

Arvoisa puhemies! Vihreät, jotka ainakin omasta mielestään ovat korkeamoraalisempien puolue, eivät nähneet itse asiassa itse mitään ongelmaa siinä, että he istuttivat hallitusohjelmaneuvotteluihin lobbarifirman edustajan. Tämä henkilö väistyi sieltä neuvotteluista, mutta puheenjohtaja Haavisto ei itse eikä heidän eduskuntaryhmänsä nähnyt mitään epäilyttävää tai ongelmallista siinä, että lobbarifirman edustaja oli neuvottelemassa vihreiden osalta hallitusohjelmasta.

Arvoisa puhemies! Toivotaan, että tähän asiaan saadaan nyt vielä selvyys ja tämä keskustelu myös eduskunnassa jatkuu, sillä niin kuin Urho Kekkonen totesi, niin on, jos siltä näyttää. [Ilkka Kanerva: Se on pointti!]

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, nyt näyttää siltä, että meillä on esityslistalla käsittelyssä Hallituksen vuosikertomus 2018. Toivoisin, että tulevat puheenvuorot käsittelevät tätä aihetta. Tulevastakin hallituksesta päästään kyllä vastaisuudessa keskustelemaan.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

15.26 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat, muut kuulijat! Haluaisin olla rakentamassa turvallista maata, enkä mitä tahansa turvallista maata vaan maailman turvallisinta maata. Turvallisuus on yksi merkittävimmistä peruspilareista, jonka varaan kaikista kansalaisistaan huolta pitävä hyvinvointiyhteiskunta rakentuu. On myös muistettava, että turvallisuus on terveyttä ja tästä yhtälöstä lopputulemaksi muodostuu lopulta niinkin merkittävä asia kuin elämän tarkoitus: onnellisuus.

Turvallisuus lähtee meistä kaikista, siitä, millaiset ovat asenteemme, suhtautumisemme elämään, kanssaihmissiin, ympäröivään yhteiskuntaan, mutta me tarvitsemme myös ammattilaisia tekemään ja vaalimaan turvallisuutta. Yhteiskunta on muuttunut jatkuvasti monimuotoisemmaksi ja monimutkaisemmaksi. Millä tavalla me olemme tähän haasteeseen vastanneet?

Poliisien määrä on tasaisesti vähentynyt, ja tällä hetkellä Suomessa on 7 200 poliisia. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? 100 000 poliisitehtävää jää vuodessa suorittamatta, koska ei ole ketään tehtävälle lähettää. Tutkinnassa rikostutkijat ovat hukkuneet jo vuosia kasvavien juttupinojensa alle, ja tämä on johtanut siihen, että loppuunpalamisesta on tullut laajalle levinnyt ammattitauti. Nuoret työntekijät hakeutuvat toisille aloille, ja uusien rekrytointi vaikeutuu.

Entistä vakavampia rikoksia siirretään suoraan keskeytykseen heti rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen. Massarikollisuuden tutkintaan ei ole resursseja, ja se heijastelee suoraan muihin rikollisuuden aloihin. Huumausainerikollisuudelle tämä tarkoittaa avointa piikkiä, josta löytyy loputtomasti maksukykyä. Tämä on johtanut muun muassa siihen, että huumausainerikollisuus on räjähtänyt ennenkokemattomalla tavalla käsiin valtakunnallisesti. Ei ole sellaista paikkaa, mihin huumausainerikollisuus ei olisi ulottanut lonkeroitaa.

Internetin anonyymiverkoissa tapahtuva rikollisuus, joka ei rajoitu pelkästään huumausaineisiin, on viranomaisille erittäin vaikeaa ja aikaavievää selvitettävää. Anonyymiverkot ovat edistäneet ja helpottaneet esimerkiksi lasten seksuaalista hyväksikäyttöä merkittäväällä tavalla. Tekijät löytävät sitä kautta toisensa helposti maailmanlaajuisestikin, ja toiminta on muuttunut hyvin suunnitelmalliseksi ja järjestelmälliseksi.

Poliisipalveluita ei syrjäseuduilla käytännössä enää ole. Se on luonut merkittävän turvallisuustyhjiön, ja tällaisilla tyhjiöillä on tapana täytyä vasta-aineilla, tässä tapauksessa rikollisuudella. Niinpä rikollisuus on muuttanut maalle, jossa se voi kasvaa ja kehittyä täysin vapaasti ilman viranomaisten häirintää. Myös tämä on omiaan lisäämään kansalaisten turvattomuuden tunnetta, ja kaikki nämä murentavat merkittäväällä tavalla kansalaisten uskoa ja luottamusta oikeusvaltiota kohtaan.

Pohjoismaisessa vertailussa Suomessa poliiseja on selvästi vähiten, 1,3 poliisia tuhatta asukasta kohti. Toiseksi vähiten on Tanskassa, jossa luku on 1,87. Islannissa se on niinkin korkea kuin 1,91. Muissa Pohjoismaissa turvallisuushaasteisiin on siis vastattu ja tullaan vastaamaan lisäämällä poliisien määrää edelleenkin. Ensi vuonna Islannissa luku on jopa 2,13, jolla se pääsee jo Ruotsin rinnalle, joka on selvästi listaykkönen. Suomen luku on suuri arvoitus. Ennusteiden mukaan tuo lukema on ainoana Pohjoismaana laskeva, 1,25. Siinä on valtava ero muihin Pohjoismaihin. [Ilkka Kanerva: Ja isot etäisyydet!] — Juuri näin.

Hallituksen vuosikertomuksessa todetaan, että poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on vähentynyt. Kokemus osoittaa, että tilastot ovat vain osatotuuksia. Koska poliiseja on ollut koko ajan vähemmän, on myös poliisin tietoon tulleitten rikosten määrä vähentynyt. Tiedossa myös on, että kansalaiset yhä enemmän jättävät rikoksia ilmoittamatta, koska po-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

liisilla ei ole aikaa eikä resursseja. Meidän on nähtävä tilastojen taakse, sillä elämää on myös tilastojen ulkopuolella.

Vähäväkisyys ei ole pelkästään poliisin ongelma. Oikeuslaitoksen resursseja on vähennetty, käräjäoikeusverkkoa supistettu ja Syyttäjälaitos on saanut maistaa samaa kyytiä. Rikosasioiden käsittelyt ovat venyneet kohtuuttomasti, jopa niin, että rikoksista epäillyille — huom. epäillyille, ei rikosten uhreille — on jouduttu maksamaan korvauksia siitä, että rikosasioiden käsittelyt ovat edellä mainituista syistä venyneet kohtuuttoman pitkiksi.

Jotta Suomi voisi olla maailman turvallisin maa, koko ketjun pitää toimia. Nyt tuo ketju on vaarallisella tavalla katkeillut.

Arvoisa puhemies! Meidän on varmistettava Suomen turvallisuus. Meidän on varmistettava, että me pystymme vastaamaan niihin haasteisiin, joita me turvallisuuden suhteen kohtaamme. Meidän on varmistettava, että kansalaiset voivat edelleenkin luottaa tämän maan oikeusvaltioperiaatteiden toteutumiseen ja siihen, että Suomi olisi todellakin maailman turvallisin maa. [Ilkka Kanerva: Hyvä puhe! Oliko neitsytpuhe?] — Oli.

15.32 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi tahdon kiittää edustaja Kilpeä aivan erinomaisesta puheenvuorosta. Voin allekirjoittaa kyllä kaiken, mitä juuri äsken sanoitte.

Suomella on jännä tapa priorisoida asioita ja rahaa. Tässä hallituksen vuosikertomuksessa 2018 kerrotaan, että kehitysyhteistyön maksatukset olivat virallisen ennakkotiedon mukaan vuonna 2018 yhteensä 833 miljoonaa euroa. Sitä voi olla hyvin vaikea ymmärtää, kuinka suuri tuo summa on. Mutta kaivoin myöskin täältä kertomuksen liitteistä tämän budjettiosion, ja täällä esimerkiksi kerrotaan, että poliisitoimen koko budjetti viime vuodelta oli 783 miljoonaa euroa. Tuossa on siis 50 miljoonan erotus. Ajatelkaa: kun juuri näistä asioista ollaan juteltu — kuinka me tarvitsisimme poliiseja enemmän, kuinka maassa on ollut turvattomampaa, poliisit eivät riitä — niin meillä vielä kehitysyhteistyörahoihin käytetään 50 miljoonaa enemmän. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Sitten kun me lähdemme syvemmälle tutkimaan tätä raporttia ja vertaamaan, mitä kaikkia maita Suomella on niin sanotusti hoidettavanaan — puhutaan näistä kahdenvälisen kehitysyhteistyön kumppanimaista — niin minäpä luen, nimittäin ne eivät välttämättä kaikilla ole tiedossa: Vietnam, Myanmar, Nepal, Afganistan, Tadžikistan, Kirgisia, Ukraina, Eritrea, Etiopia, Somalia, Kenia, Tansania, Sambia, Mosambik. Ihan oikeasti — siis näin monta maata meillä on kumppanimaana.

Suomella on joku jännä, naiivi käsitys siitä, että me voimme koko maailman parantaa ja puuttua jokaiseen paikkaan ja tehdä kehitysyhteistyötä tehokkaasti, mutta eihän se näin mene. Muistan, että kun tuossa pari viikkoa sitten vielä rivikansalaisena olin, niin tunsin kyllä semmoista aika suurta voimattomuuden tunnetta, että miten tällaista hulluutta tuolla eduskunnassa oikein voidaan hyväksyä, ja nyt kun täällä sisällä saan olla puhumassa näistä asioista, niin todellakin käytän sen mahdollisuuden. Ja puhutaanpas myöskin siitä, että jos me tosiaan haluamme tehdä tehokasta kehitysyhteistyötä, niin kyllähän Suomen silloin kannattaisi valita esimerkiksi vain yksi maa ja ottaa se käsittelyyn, tehdä koko budjetin osalta siellä duunia ja saada yksi maa vakautettua. On ihan mahdotonta tarkastella sitä prosessia, mitä tapahtuu ympäri maailmaa Suomen kehitysyhteistyön osalta, koska näitä maita on todellakin näin paljon. Se on ihan hakuammuntaa. Jos me katsomme vaikka Afrikan osalta, niin kun Suomi tekee kuitenkin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikankin alueella kehitysyhteistyötä, niin todellisuudessa Suomi on viime vuonna yhdessä maanosassa käytännössä

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

pohjoisesta etelään saakka Etelä-Afrikkaa lukuun ottamatta ollut tekemässä kehitysyhteistyötä: 5,5 miljoonan ihmisen maa kokonaisuudessaan maanosassa. Tässä ei ole mitään järkeä. Pahimmillaan tämä on sitä, että me tuemme korruptoituneita hallintoja. Minun oma kumppanini on viimeksi mainitsemastani maasta, Mosambikista, kotoisin, ja hänen äitinsä on YK:lla töissä. Kyllä kantautuvat aika helposti ne viestit sieltä, minkälaista korruptiota, minkälaisia palkkoja, palkkioita maksetaan sen parissa. Voi sanoa näin, että aika iso osa vielä tästä rahasummasta, mitä me käytämme kehitysyhteistyöhön, väärinkäytetään. Myöskin laitteita, mitä ostetaan siellä, autoja, vaikka mitä, ollaan varastettu.

No sitten, Suomen prioriteetit kehitysyhteistyön osalta. Luetaan lisää täältä hallituksen vuosikertomuksesta: ”Elokuussa 2018 julkaistun laajan evaluaation mukaan Suomi on globaalitasolla antanut merkittävän panoksen naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseksi. Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat Suomelle kehityspoliittinen prioriteetti.” Siis tämä on aivan todella tekopyhä asia. Maailmalla tyttöjen ja naisten oikeudet ovat meille prioriteetti, mutta miten on Suomen osalta omassa maassa? Mitä hallitus on tehnyt viime vuonna sen eteen, että täällä olisi tyttöillä ja naisilla turvallisempaa? Täytyy sanoa, että ei ole ollut näin turvatonta pitkään aikaan tyttöillä ja naisilla tässä maassa kävellä pimeillä kaduilla ilta-aikaan. Minä olen saanut todella paljon viestejä tähän liittyen ja en nyt tällä kertaa lue enempää, mitä viimeksi luin, mutta niitä tulee jatkuvasti. Minä todella toivon, että tuleva hallitus puuttuu näihin epäkohtiin, lasketaan kehitysyhteistyön määrärahoja, kohdennetaan niitä tiettyihin maihin — yksi maa riittäisi Suomelle — ja parannetaan tyttöjen ja naisten turvallisuutta tässä maassa.

15.38 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Todella, tyttöjen ja naisten hyvinvointia ja turvallisuutta tulee parantaa tässä maassa. Tietysti sitä tulee pyrkiä parantamaan myös kehitysmaissa, mutta kotimaassa todella on paljon tällä sektorilla tehtävää niin ennaltaehkäisyyn suhteen kuin nopean diagnosoinnin ja toisaalta väärinkäyttäjien tapausten tutkimusten ja toisaalta rangaistusten koventamisen ja myös nopean toteuttamisen suhteen.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella painimme soten kimpussa kuukausitolkulla, ja sitä ei saatu maaliin esityksen monien heikkouksien vuoksi. Hallituksen kertomuksessa sanotaan kuitenkin ”palvelut asiakaslähtöisiksi”. Se oli yksi kärkihanke. Sanoisinkin näin pitkän linjan sote-ammattilaisena, että sote-uudistus pitäisi saada perusterveydenhuoltoa painottavaksi sillä tavalla, että meillä potilaat, asiakkaat, pääsevät oikea-aikaisesti, joustavasti tutkimukseen, hoitoon ja myös kuntoutukseen. Tässä haluaisin nostaa esiin sen, että vaikka digitalisaatiota ollaan viety eteenpäin ja se voi tuoda helpotusta ja hyötyä, niin pitää muistaa, että esimerkiksi myös puhelimella pitää saada terveydenhuollon ammattilainen, henkilökuntaan kuuluva, kiinni. Se ei ole tärkeää vain ikäihmisille vaan monille toisillekin. Myös henkilökohtainen kontakti ja riittävä aika terveydenhuollossa asioiden hyvin hoitamiseksi on tärkeää.

Viime kaudella puhuttiin laadukkaasta saattohoidosta. Myös se jäi vaiheeseen, mutta toivoisin, että tällä kaudella se projekti saadaan sillä tavalla maaliin, että laadukas saattohoito kaikille sitä tarvitseville kaikkialla Suomessa voi toteutua. Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esiin saattohoidon enkä vain ikäihmisten osalta vaan nuorempien osalta ja myös niitten pienten ihmisten osalta, jotka vielä kamppailevat elämästä äidin kohdussa. Tilanne voi olla sellainen, että saattohoitotilanne on siellä jo käsillä ja mietitään, tuleeko synnytys vai ehtikö jo muuttaa toisiin maisemiin sitä ennen. Joskus synnytykseen päästään ja pieni elää vielä, mutta näissä tilanteissa potilaat, äidit ja perheet jäävät liian usein yksin ja vaille

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

tarvittavaa tukea. Myös yllätysraskaustilanteisiin tarvitaan parempaa hoitoa, tukea ja tietoa.

Hoitajamitoituksesta puhuttiin. Hoitajamitoitus, minimi sellainen, pitää saada lakiin, mutta se ei pelkästään riitä, vaan pitää arvioida, mikä on asiakkaiden, potilaiden, hoitoisuus ja tilanne yksikössä, koska myös terveydenhuollon henkilökunnasta ja heidän jaksamisestaan pitää pitää huolta.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on ollut viime kaudella käsillä, ja sitä teemaa tulee jatkaa. Mielenterveysongelmat ja päihdeongelmat ovat yksi sellainen riippakivi, johon pitäisi puurtua paremmalla teholla.

Arvoisa puhemies! Oliko se niin, että täältä paikalta 3 minuuttia? [Puhemies: Kyllä oli!] Se on kulunut. Ehkä otan uuden puheenvuoron. Kuuntelen toisia välillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Juho Eerola: Tehkää näin. Kuunnellaan edustaja Zyskoviczia.

15.41 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Kuten tästä käsittelyssä olevasta hallituksen kertomuksesta hyvin ilmenee, edellinen hallitus onnistui erittäin hyvin keskeisissä talouspoliittisissa tavoitteissaan: työllisyys parani, parani jopa enemmän kuin mihin yleisesti uskottiin, talous kasvoi, työttömyys väheni. Itse uskon, että myös uusi hallitus tulee tekemään voitavansa, jotta Suomen talous kehittyy suotuisasti. Uusi hallitus tulee tekemään varmasti paljon hyviä asioita. Ne liittyvät esimerkiksi koulutukseen panostamiseen, ne liittyvät esimerkiksi perhevapaiden uudistamiseen ja liittyvät myös sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen.

Ongelma uuden hallituksen kohdalla — näin pelkään — tulee olemaan se, että kun uusi hallitus ei tule olemaan valmis riittäviin päätöksiin työllisyyden parantamisen vauhdittamiseksi ja kun uusi hallitus — näin pelkään — ei tule pääsemään keskeisenä tavoitteena olevaan 75 prosentin työllisyysasteeseen, niin tämä muiden seikkojen ohella tulee johtamaan siihen, että monia sellaisia hyviä asioita, joita uusi hallitus tulee tekemään, joudutaan rahoittamaan veroja kiristämällä ja niitä joudutaan rahoittamaan leikkaamalla lapsilta eli velkaantumista vauhdittamalla. Toivon tietysti, että tämä pelkoni on aiheeton ja että hallitus pystyy sellaisiin ratkaisuihin työllisyyden edistämiseksi, joilla pitkälle voitaisiin nämä tärkeät panostukset rahoittaa, mutta ainakin sen perusteella, mitä tähän saakka on nähty ja mitä hallituspuolueiden keinovalikoimista tiedetään, olen huolissani siitä, että hallitus ei pysty tekemään ratkaisuja, jotka parantavat työllisyyttä riittävästi ja merkitsevät tuon 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamista tällä vaalikaudella.

Täällä keskustelussa yritin saada vastauspuheenvuoron, kun edustaja Juvonen puhui hoitajamitoituksesta ja sitä ennen muistaakseni edustaja Viitanen. Hallituksesta ovat nyt neuvottelemassa sellaiset puolueet, jotka viime vaalikauden lopulla ajoivat yksiselitteisesti hoitajamitoituksen sisällyttämistä vanhuspalvelulakiin ja ajoivat sitä, että hoitajamitoitukseksi tehostetussa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa tulisi 0,7. Tämän valossa voisi kuvitella, että mahdollisimman pian, jo vuodenvaihteesta, tulee voimaan lainmuutos, jolla hoitajamitoitus säädetään lakisääteiseksi ja jossa hoitajamitoitus laitetaan tuohon mainittuun 0,7:ään miniminsä osalta. Näin ei tule käymään. Näin ei tule käymään, vaikka hallituksessa on vain sellaisia puolueita, jotka kovasti tätä kannattavat ja vaaleissa mainostivat näin tekevänsä. Miksi ei näin tule käymään? Siksi, ettei voida — jos ei mitään muuta tehdä — laittaa 0,7:n hoitajamitoitusta lakiin, koska se tarkoittaisi sitä, että kotihoidosta —

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

jossa on itse asiassa enemmän vanhuksia kuin ympärivuorokautisessa tehostetussa palveluasumisessa — siirtyisi valtava joukko hoitajia tänne laitoshoidon puolelle ja kotihoidon ongelmat, jotka nyt jo ovat todellisia, vain kärjistyisivät.

Televisiossa, MOT-ohjelmassa muistaakseni, kysyttiin Varsinais-Suomen kotihoidon vastaavalta virkamieheltä, miltä hänestä tuntuu tai tuntui vuodenvaihteen jälkeen keskustelu siitä, että hoitajamitoitus täällä palveluasumisessa viritettäisiin 0,7:ään. Hän vastasi, että se tuntui järkyttävältä. Onpa harmi, että yksikään suomalainen media ei kysynyt tätä asianomaisilta asiantuntijoilta jo vaaleja ennen. Siis ei tule käymään niin, että vuodenvaihteessa tulee voimaan tilanne, jossa hoitajamitoitus on 0,7. Sen sijaan tulee käymään niin — näin uskon — että laajasti hyväksytään tämä tavoite ja siitä tullaan päättämään mutta se voi tulla voimaan vain asteittain, koska on otettava huomioon todellakin myös kotihoito, on otettava huomioon koulutusmäärätarpeet ja on otettava huomioon näin ollen henkilöstön saatavuus. Ja tämä malli — ettei tuolta lonkalta laiteta yhtä lukua lakiin ja luulla, että asia on kunnossa — on juuri kokoomuksen malli. Ja kokoomuksen vaatimuksen mukaisesti asetettiin hallituksesta asiantuntijaryhmä kokonaisuutta arvioimaan, siis ei pelkästään tätä tehostetun palveluasumisen hoitajamitoitusta vaan kokonaisuutta, kotihoitoa, omaishoitoa, koulutustarpeita, aikatauluja, rahoitusta ja niin edelleen. Ja näin tullaan tekemään. Siis tullaan päättämään 0,7:n hoitajamitoitukseen, mutta se tullaan tekemään osana kokonaisuutta, jossa otetaan nämä muut ulottuvuudet huomioon, ja se tulee tarkoittamaan myös siirrettyä voimaantuloa, koska vuodenvaihteesta tällaista hoitajamitoitusta ei voida käytäntöön saattaa. Eli tullaan tekemään niin kuin kokoomus esitti. Ja totta kai kokoomus, kuten olemme jo vaalien allakin sanoneet, osana kokonaisuutta — jos otetaan huomioon nämä muut ulottuvuudet — tulee tuon 0,7:n hoitajamitoituksen lakiin sisällyttämisen hyväksymään.

Lopuksi toinen asia, herra puhemies, mistä olisin keskustelussa tuonut esiin ajatuksiani, on tämä sote. Kuten hallituksen kertomuksessa kerrotaan ja jokainen tietää, se oli viime vuonna paljon esillä. Nyt uusi hallitus ja sen ohjelman neuvottelijat ovat paljon vartijoina. Uskon, että sotea tullaan edistämään, mutta toivon — ja tässä katseeni kääntyy demareihin — että maakuntaudistusta ei tulla tekemään, kutsutaan niitä sitten maakunniksi, aluekunniksi tai sote-kunniksi. Me emme todellakaan tarvitse tähän maahan uutta hallintoa, uusia poliittikkotoimielimiä, uusia viranomaisia, uusia vaaleja ja uusia veroja. Eli vetoan sosiaalidemokraatteihin ja miksei kaikkiin muihinkin hallitusneuvottelijoihin, että tehtäisiin sote niin, että kehitetään sitä nykypohjalta, tehdään tarvittavat valtakunnan tason ratkaisut, joilla edistetään laajempien hartioiden syntymistä kuntapohjalta, mutta vältetään tämän uuden, turhan, tarpeettoman hallinnollisen portaan rakentaminen kuntien ja valtion väliin.

15.49 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä muutama kommentti tähän hallituksen vuosikertomukseen.

Täällä puhutaan hienoja korulauseita opetuksen kehittämisestä ja osaamisesta, koulutuksesta, miten sitä on uudistettu. Olisi ollut rehellistä myöntää tässä, että esimerkiksi toisen asteen kohdalta se on täysin epäonnistunut.

Täällä puhutaan myöskin lasten ja perheiden hyvinvoinnista. Näin evästyksenä tulevalle hallitukselle: voisin ajatella, että Suomessa tulisi kehittää muutakin teollisuutta kuin pikavippi- ja perintäteollisuutta. Nämä ovat saaneet viime hallituksen aikana erittäin suuren jalansijan täällä.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja, oltu huolissaan maataloudesta, Zyskowiczkin käytti erittäin hyvän puheenvuoron tuossa lopuksi. Tämä tilanne tässä maassa vain on sellainen, mikä monien edustajien puheenvuoroista on tullut ilmi, että vanhuksilla on hätää, lapsiperheillä on hätää, kaikilla on hätää. Yksiselitteisesti meidän ja tämän tulevan hallituksen tehtävä on taata se, että tässä maassa huolehditaan ensin omasta kansasta, heidän eduistaan, hyvinvoinnistaan, ja vasta toissijaisesti aletaan huolehtimaan tänne muualta tulleista ihmisistä. Tämä näkyy joka sektorilla. On erittäin rumaa sanoa, mutta vastakkainasettelun aika ei ole ohi, nyt se alkaa, myös täältä oikealta, jonne meidät sijoititte. Varmasti tulemme tekemään sen eteen töitä, että Suomen kansa voi hyvin. — Kiitoksia.

15.51 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten tässä hallituksen vuosikertomuksessa todetaan, maamme työllisyyskehitys on tosiaan ollut viime vuonna ja vuosina myönteinen, joskin lähinnä maailmantalouden hyvän kehityksen myötä.

Valitettavasti työttömyys on edelleen Suomessa, viime kauden jälkeenkin, liian korkealla tasolla ja hyvin moni suomalainen työssä käyväkin joutuu edelleen kamppailemaan päätöksen, pienen palkan ja korkeiden elinkustannusten kurimuksessa, ja vastaavia ongelmia on myös monella pienyrityksellä. Tähän tulee ehdottomasti saada parannusta.

Perussuomalaiset ovatkin esittäneet lukuisia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi ja työnteon ja yrittämisen tekemiseksi huomattavasti nykyistä kannattavammaksi. Tarvitaan muun muassa pieni- ja keskituloisten tuloverotuksen asteittaista keventämistä, pk-yritysjyyteen liittyvän byrokratian purkamista sekä asumisen ja liikkumisen kustannusten alentamista, jotta käteen jäävät nettotulot riittävät kunnolliseen elämiseen. Myös maankäytön ja rakentamisen lainsäädäntöä on edelleen kevennettävä ja kaavoitusta nopeutettava. Lämmityspolttoaineiden verotusta, sähkönsiirron hintaa ja kiinteistöverotusta on kohtuullistettava. Lisäksi esimerkiksi asuntokaupan varainsiirtoverosta voitaisiin luopua ainakin niissä tilanteissa, joissa henkilö muuttaa työn perässä toiselle paikkakunnalle. Erilaisia keinoja parantaa työllisyyttä on lukuisia. Niihin on tartuttava. Työssä käyntiä vaikeuttaa myös kallis liikkuminen, jonka hintaa ei pidä ainakaan korottaa tietoisilla päätöksillä.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden alijäämä on mahdollista kuroa umpeen ja velkaantumisen saada laskuun, jos työllisyys saadaan jatkamaan kasvuaan. Jotta Suomen elinkeinoelämä säilyisi kilpailukykyisenä jatkossakin, on myös tutkimukseen ja koulutukseen panostettava. Kuten edustaja Mäenpää tässä edellä viittasi, Sipilän hallitus ei valitettavasti juuri lainkaan kunnostautunut koulutuksen kehittämisen saralla, pikemminkin päinvastoin. Jatkossa suomalaisia nuoria tulee kouluttaa erityisesti niille aloille, joilla työvoimaa tarvitaan tulevaisuudessa nykyistä enemmän. Myös työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen merkitys korostuu jatkossa.

Arvoisa puhemies! Jotta menestyisimme kansainvälisessä kilpailussa, tki-panostukset on saatava nostettua 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta, jolla tasolla ne olivat Nokian kulta-aikoina. Tämä edellyttää etenkin yksityisen sektorin tki-investointien kasvua. Yksityisiin tki-investointeihin on mahdollista kannustaa muun muassa järkevällä yritysveropoliitiikalla. Tietenkin tarvitaan myös perinteisen teollisuuden, [Puhemies koputtaa] kuten metsä- ja metalliteollisuuden, investointeja. Olisi suuri virhe karkottaa teollisuus ulkomaille muun muassa lyhytnäköisellä veropoliitiikalla. Siitä joutuisivat kärsimään myös tulevat sukupolvet.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

15.55 **Heidi Viljanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja liittyen viime vuoden hallituksen vuosikertomukseen. Erityisesti puheenvuoroja on käytetty myönteisestä työllisyyskehityksestä. Se on ihan elinehto meidän suomalaiselle hyvinvoinnille ja hyvinvointiyhteiskunnan kehitykselle jatkossakin, ja uskon, että tuleva hallitus tulee tekemään tämän tavoitteen kanssa työtä myös jatkossa.

Haluan nostaa yhden, ehkä aika pieneltäkin kuulostavan asian tuolta vuosikertomuksesta. Edustaja Kilpi mainitsi tavoitteekseen, että olisi hyvä, kun Suomesta saataisiin maailman turvallisin maa. Edustaja Tynkkynen oli huolissaan tyttöjen ja naisten turvallisuudesta, johon myöskin tämä kannanottoni nyt liittyy. Vuosikertomuksessa mainittiin, että suomalaisten naisten kokema väkivalta on kasvussa, ja se on mielestäni erityisen hätkähdyttävää. Suomi on naisille Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisim maa, ja tämä ei mielestäni ole mikään kovin imarteleva tilastotulos. Tulevan hallituksen tulee tehdä töitä tämän asian kanssa, miettiä ja pureutua niihin asioihin, jotka tämän väkivallan taustalla ovat, ja niihin ilmiöihin, jotka ajavat ihmiset käyttämään lähisuhdeväkivaltaa perheissä ja kodeissa. Tässä salissa on tänäänkin nostettu esiin asioita, kuten työttömyys ja taloudelliset huolet. Näihin voisin lisätä myös päihteiden käytön, erilaiset mielenterveysongelmat ja niin edelleen. On paljon ihmisiä, joilla on elämässään inhimillistä pahaa, joka johtaa siihen, että väkivaltaa käytetään.

Tähän loppuun mainitsen, kuten edustaja Elomaa omassa puheenvuorossaan tänään sanoi, että tarvitaan jatkossa ja tulevaisuudessa välittämistä.

15.57 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vuosikertomuksessa ”Hyvinvointi ja terveys” on saanut oman, varsin ison kappaleensa, ja hyvä niin. Terveysten ja hyvinvoinnin edistämistä tulee jatkaa tälläkin kaudella. Toivoisin, että nyt kun siellä hallitusneuvotteluissa käsitellään ilmiöpohjaisesti asioita — tai ainakin niin on aloitettu — niin yksinäisyys voisi olla yksi sellainen asia, johon pureuduttaisiin, sen ennaltaehkäisy ja poistaminen, koska itse asiassa yksinäisyys ja siitä johtuva syrjäytyneisyys ovat iso ongelma paitsi ikäihmisten keskuudessa myös nuorten ja myös aivan nuorten lasten keskuudessa ja myös työssä käyvien keskuudessa. Itse ajattelen näin pitkän linjan lääkärinä, että jos saisimme yksinäisyyden poistettua tai ainakin merkittävästi sitä vähennettyä Suomesta, niin monet, monet ongelmat ja pahoinvointi vähenisivät.

Omaishoidon tukea tulee korottaa. Omaishoitajien tilannetta saatiin jonkun verran parannettua viime kaudella, mutta omaishoidon tukea tulisi saada selvästi korotettua ja se tulisi saada myös verottomaksi — se on ollut KD:n vaihtoehtobudjetissakin.

Mutta sitten haluaisin nostaa tässä vielä terveyttä ja hyvinvointia ajatellen kaksi eri potilasryhmää. Sisäilmaongelmaisista puhuttiin viime kaudella, mutta heidän tilanteeseensa ei olla saatu vielä riittävästi parannusta. Toinen potilasryhmä on ME/CFS-potilaat — myalginen enkefalomyeliitti, krooninen uupumusoireyhtymä -potilasryhmä — jotka voivat menettää jopa totaalaisesti liikuntakyvyn, toimintakyvyn, pahimmillaan olla pimeässä huoneessa tai nukkua, olla poissaolevina kuinka pitkiä aikoja vain, saada kouristelukohtauksia ja niin edelleen. Muissa maissa tämä sairaus on erillinen neurologinen sairaus, mutta Suomessa sitä sellaiseksi ei olla vielä merkitty. Tämän vuoksi nämä potilaat jäävät usein ilman diagnoosia, ilman asianmukaista hoitoa, ilman asianmukaisia tutkimuksia ja myös omaiset jäävät vaille tukea. Monesti nämä potilaat jäävät myös ilman asianmukaista taloudellista tukea, eli ongelma on hyvin moninainen, ja toivoisin, että siellä hallitusneuvotteluissa tämä huomioitaisiin.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Turvallisuudesta on puhuttu viime kaudella ja poliisien määrän lisäämistä on peräänkuulutettu. Toivottavasti se toteutuu konkreettisesti tällä kaudella.

Maataloudesta on puhuttu. Maataloudesta pitää huolehtia paremmin.

Ja aivan viimeisenä haluaisin nostaa myös — niin kuin edustaja Savio tuossa toi jo hyvin esiin — tutkimus-, kehitys- ja innovaatioasiat. Ne ovat olleet Suomen menestyksen ja kansainvälisyyden taustalla, ja niistä pitää tällä kaudella huolehtia huomattavasti paremmin. [Puhemies koputtaa] Se 4 prosenttia olisi aika hyvä luku.

16.00 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Mielenkiintoista on ollut seurata tätä salin keskustelukulttuuria. On tainnut yli puolet puheenvuoroista olla muuta kuin hallituksen toimintakertomuksen arviointia. Ja on mukava kuulla tietysti, että oikealta laidalta aika pitkälti tiedetään jo hallitusohjelman sisältökin. Meillä taitaa vielä joku kynäpiirto siitä uupua.

Mutta se on positiivista, että oikea laita vahvasti uskoo siihen, että hoidamme sotien maaliin, hoidamme hoitajamitoituksen, eläkeläisten asiat kuntoon, tuloerot kaventuvat ja työllisyyskehitys jatkuu hyvänä. Minusta se on hienoa, että Rinteelle tällainen tuki sieltä oikealta reunalta annetaan.

Tuen täysin niitä edustaja Zyskoviczin ajatuksia, joista hän puhui tuossa hyvän puheenvuoronsa lopussa liittyen sosiaali- ja terveystieteiden maaliin viemiseen lopultakin. Luulen, että se on pitkälti se malli, mitä tuleva hallitus vie sitten eteenpäin.

Hallituksen työllisyystavoitteiden toteutumisesta on aika laajastikin kehuttu salissa, mutta pitää sitten avata myös se kokonaistyöllisyys, mitä se pitää sisällään. Siellä on hurjasti sitä työtä. Joillakin aloilla jopa 40 prosenttia työntekijöistä — sen lisäksi, että heillä on työpaikka — saa soviteltua päivärahaa eli ei elä sillä palkalla, minkä saa työstä. On 10–30 tunnin sopimuksia, on kuntouttavaa työtoimintaa, on työharjoittelua. Käytännössä siihen työllistämiseen vaaditaan se neljä tuntia kuukaudessa, niin se tilastoissa näkyy. Tavoite pitäisi olla — ja tavoite varmaan tulevallakin hallituksella on — 75 prosentin työllisyysaste. Sillä tätä hyvinvointiyhteiskuntaa pystytään kehittämään. Mutta sen pitää olla myös semmoista työtä, jolla pystyy sitten suunnittelemaan tulevaisuutta ja rakentamaan perhettä ja perustamaan perhettä.

16.02 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edellisen hallituksen ehkä pahimpia päätöksiä, mitkä vaikuttavat kaikista eniten nuorten tulevaisuuteen, oli tämä ammatillisen koulutuksen, oikeastaan voisi sanoa, romuttaminen tietyiltä osin. Tässä hallituksen vuosikertomuksessa on kaunista puhetta, täällä lukee esimerkiksi näin: ”Toteutetut muutokset kannustavat koulutuksen järjestäjiä järjestämään yksilön osaamistarpeisiin parhaiten vastaavaa koulutusta oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa koulutuksen järjestäjän oppimisympäristössä.” Mutta minulle tämä on aivan liibalaabaa, kun olen kuunnellut sitä palautetta, mitä todella on tullut näiltä opiskelijoilta toiselta asteelta.

Minua hämmentää se, että tässä vuosikertomuksessa puhutaan opiskelijapalautteen keräämisestä. Täällä on tällainen kirjaus, että opiskelijapalautteet tulosten perusteella voidaan arvioida, että uudistuksen toimeenpanossa on edetty tavoitteiden mukaisesti. Minäkäänlainen kyselytutkimus täällä on toteutettu hallituksen toimesta, ja keneltä on kysytty, koska tuo palaute tuolla kentällä taas on ollut hyvin toisen tyyppistä? Esimerkiksi vaikka tuolla Rotuaarilla Oulussa eräs nuori mies tuli keskustelemaan siitä, että hän ei koe, että hän on ammatillisessa koulutuksessa saanut edes työpätevyyttä sen koulutuksen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Hän joutui keskeyttämään jossakin kohtaa, koki, että se koulutus ei todella vastannut sitä, mihin hän oli hakeutunut. Ja minusta vähän tuntuu, että tällaiset henkilöt eivät ole sitten sitä palautetta antamassa myöhemmin, kun sitä kysytään. Minä luulen, että tällaisilta ihmisiltä jää todellakin vastaamatta kyselyyn.

Mutta tosissaan sinne viikon keskelle on tullut koulupäiviä, jolloin ei ole opetusta. Sen lisäksi näistä koulupäivistä on tullut tosi lyhyitä, ja sitten sitä kontaktiopetusta, käytännön-opetusta on vähennetty merkittävästi, ja se olisi ammatillisilla aloilla koulutuksessa nimenomaan sitä kaikista tärkeintä, jotta voisi pätevoityä siihen tulevaan ammattiin. Eräskin toinen nuorimies sanoi, että niin, että kyllä mä nyt tutkinnon sain käsiini, mutta katotaan nyt sitten, että miten sitä itseään pätevoittäis työelämään tämän jälkeen. Tämä on aika lohduton tulevaisuudenkuva. Tässä kyllä hallitus on mielestäni vuosikertomuksen osalta kaunistellut tekojaan aika paljon. Toivon, että tuleva hallitus satsaa nimenomaan tähän koulutukseen, palauttaa rahoituksen myöskin ammatillisen koulutuksen osalta.

16.05 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Hallituskauden aikana on toteutettu opetuksen ja koulutuksen osalta koko koulutusjärjestelmän uudistus, joka on ollut mittava työ alkaen varhaiskasvatuksesta aina tuonne yliopistojen ja korkeakoulujen pääsykokeisiin ja lisääntyneeseen yhteistyöhön lukion ja korkeakoulujen kanssa. Se on vasta käynnistetty ja tarvitsee jatkossa tietenkin seurantaa ja paikoin myöskin lisää resurssia esimerkiksi juuri täällä mainittuun ammatilliseen koulutukseen niille, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja lähiopetusta.

Huolestuttavaa on se, että nuorten lukutaito on heikkenemään päin ja että tyttöjen ja poikien väliset oppimiserot ovat Suomessa OECD-maiden suurimpia. Tämän varmasti jatkossa pitäisi olla se, mistä tarvitsee oikeasti huolestua, ja pitäisi kiinnittää huomiota jatkokehittämisessä siihen, millä tavalla me voimme meidän peruskoulun perusopetusta parantaa niin, että nämä erot eivät olisi näin suuria ja että me antaisimme paremmat valmiudet nuorille selviytyä myöskin ammatillisesta koulutuksesta, ettei ole niin, niin kuin tällä hetkellä välillä vaikuttaa olevan, että kaikki pitää päästää läpi peruskoulusta riippumatta laadusta. Minä toivoisin, että jatkossa opetuksen laatuun kiinnitetään enemmän huomiota.

Resurssin osalta: Kohdennetaan sitä nimenomaan niille oppilaille, jotka sitä tarvitsevat, yksilöllisesti. Se, että laitetaan vain mekaanisesti lisää rahaa, ei ole ratkaisu, vaan raha pitää kohdentaa oikealla tavalla.

Nostaisin vielä esille esimerkiksi erityistukea vaativat lapset, heidän huomioimisensa. On lapsi sitten erityisryhmässä tai tuettuna, integroituneena luokassa, resurssista tulee huolehtia, jotta sekä lapsi saa riittävän tuen että koko ryhmälle riittää opettajan aikaa.

16.08 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laiho piti tässä oikein hyvän puheenvuoron. Meidän koulutuksemme kautta linjan tarvitsee todellakin ryhtiliikkeen aivan sieltä peruskoulusta. Minusta on ollut hämmäntävää todeta, että meillä Suomessa, meidän hyvinvointi-Suomessa, todellakin on oppilaita, on lapsia, jotka käyvät peruskoulun, mutta, sanotaanko nyt, valmistuvat sieltä, tulevat ulos sieltä ilman kunnollisia luku-, lasku- ja kirjoitustaitoja. Eli ryhtiliike alkaen siitä. Niin kuin olen myös opetusministeri Sanni Grahn-Laasoselle viime kaudella sanonut, mielestäni Suomessa pitää huolehtia ja vaatia, että jokainen meidän lapsistamme oppii lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan hyvin tai vähintäänkin kohtalaisen hyvin, ja siihen meidän minusta pitää satsata tällä kaudella.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Tässä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, mutta oikeastaan pyysin puheenvuoron edustaja Eskelisen jälkeen. Kun sanoitte, että täällä oikealla laidalla ja tässä aika lailla keskelläkin uskomme, että hallitus saa korjattua yhtä, toista ja kolmatta asiaa, niin sanoisin, että sitä vartenhan kansalaiset ovat meidät tänne äänestäneet, että emme vain usko vaan teemme työtä sitkeästi sen eteen, että saamme epäkohtia korjattua. Nyt ovat hallitusneuvottelut meneillään, ja jos hallituspohja tästä sitten muokkaantuu ja hallitusohjelma tulee, niin emme kyllä vain usko vaan me olemme buustaamassa ja vaatimassa sitä, että talouden tasapaino säilyy, mutta myös sitä, että näitä monia epäkohtia hallitus todella saa tällä kaudella korjattua. Vaikka viime kaudella paljon hyvääkin hallitus ja eduskunta saivat aikaan, niin todella monia epäkohtia meillä on edelleenkin käsissämme ja paljon korjattavaa tässä maassa. Toivomme ja oppositiossa olemme todella seuraamassa ja vaatimassa sitä, että näitä epäkohtia tullaan korjaamaan, mutta samanaikaisesti sillä tavalla, että kestävä kehitys ja pitkäjänteisyys sekä hyvinvointi niin ihmisten, ympäristön kuin myös talouden osalta toivon mukaan hyvin toteutuvat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2019.

3. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018

Kertomus K 5/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. Edustaja Rydman esittelee, olkaapa hyvä.

Keskustelu

16.10 **Wille Rydman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan tilintarkastustoiminnasta vastaa kolme sen keskuudestaan valitsemaa kansanedustajatilintarkastajaa sekä näiden valitsema tilintarkastusyhteisö, joka tällä hetkellä on BDO Oy, vastuullisena tilintarkastajana KHT, JHT Ari Lehto.

Tilintarkastuksen kohteena ovat eduskunta, Ulkopoliittinen instituutti ja Valtiontalouden tarkastusvirasto erikseen laaditun tarkastussuunnitelman mukaisesti. Tilintarkastus on kohdistunut eduskunnan ja näitten kahden viraston hallintoon sekä kirjanpitoon ja tilinpäätökseen viime vuodelta.

Nämä kolme tilintarkastuskertomusta ovat täysistunnon esityslistalla kolmena erillisenä asiakohtana, mutta kun katselin aiempia pöytäkirjoja, niin nämä on tavattu käsitellä siten, että niistä on pidetty yksi yhteinen esittelypuheenvuoro ja mahdollinen keskustelu käyty sitten samassa yhteydessä, jos tämä puhemiehelle sopii. Esittelypuheenvuoron on yleensä käyttänyt tilintarkastajien puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, mutta koska kansan vaaleissa ilmaiseman tahdon johdosta kumpaisellakaan heistä ei tällä haavaa ole puheoikeutta

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

tässä salissa, niin tämä tehtävä on nyt sitten jäänyt minulle ainoana uudelleenvalittuna tilintarkastajien jäsenenä.

Hallinnon tarkastuksessa arvioitiin johdon toiminnan ja päätöksenteon lainmukaisuutta erityisesti taloudenpidon näkökulmasta. Keskeisiä osa-alueita olivat valtion talousarviolain ja -asetuksen, eduskunnan tiliohjesäännön sekä virastojen taloussääntöjen ja muun muassa hankintalain noudattaminen. Hallinnon tarkastukseen kuuluvat myös virastojen johdon päätösten ja niiden toimeenpanon seuranta, talousarvion noudattamisen valvonta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi. Hallinnon tarkastuksessa ei noussut esille erityistä huomautettavaa tarkastettavissa kohteissa.

Toiseksi kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksessa käytiin läpi eduskunnan ja näiden kahden viraston kirjanpidon sekä taloudellisen raportoinnin ja talousarvioseurannan järjestämistä kirjanpidon oikeellisuuden ja sisäisen valvonnan toimivuuden kannalta. Tilinpäätökset ja toimintakertomukset tulee laatia talousarvioasetuksen 8 luvun säännöksiä ja eduskunnan tiliohjesääntöä tai viraston taloussääntöä noudattaen. Eduskunnan, Ulkopoliittisen instituutin ja VTV:n kirjanpitojen ja tilinpäätösten sekä toimintakertomusten tarkastuksissa ei noussut esille erityistä huomautettavaa.

Muutama sananen kuitenkin näistä kolmesta tarkastuksen kohteesta:

Ulkopoliittisen instituutin tehtävänä on luoda kansainväliset mitat täyttävää tieteellistä asiantuntemusta omalla tutkimusalallaan ja tarjota sitä yhtä hyvin suomalaisen poliittisen päätöksenteon ja julkisen keskustelun tarpeisiin kuin myös kansainvälisen tieteellisen tutkimuksen ja keskustelun tueksi. Ulkopoliittinen instituutti on nettobudjetoitu kirjanpitoyksikkö ja kuuluu talousarviossa eduskunnan pääluokkaan. Vuonna 2018 virastolle myönnettiin talousarviossa 3,4 miljoonaa euroa rahoitusta kaksivuotisena siirtomäärärahana, minkä lisäksi virastolla oli käytössään edellisiltä vuosilta kertynyttä määrärahaa reilut 600 000 euroa. Talousarvion ulkopuolista rahoitusta instituutti keräsi miljoona euroa, missä kasvua peräti 38 prosenttia edellisvuoteen nähden. Valtaosa ulkopuolisesta rahoituksesta tuli hankerahoituksena muilta valtion virastoilta ja yksityisiltä säätiöiltä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto puolestaan on perustuslaissa säädetty riippumaton tarkastus- ja valvontaviranomainen. Tarkastusvirasto tarkastaa valtion taloudenhoitoa ja talousarvion noudattamista sekä valvoo finanssipolitiikan sääntöjä. Valtiontalouden tarkastusvirasto toimii lisäksi puolue- ja vaalirahoituksen valvojana. VTV:n kokonaismenot ovat pysyneet viime vuodet koko lailla samoina ollen päättyneenä vuonna noin 15,1 miljoonaa euroa.

Eduskunnan menoissa näkyvät peruskorjauksen siirtyminen jälkityövaiheeseen. Kun jätetään huomiotta arvonnlisäverot sekä eduskunnan oikeusasiamies, olivat eduskunnan menot vuonna 2018 noin 93 miljoonaa euroa, kun edellisvuonna vastaava luku oli noin 125 miljoonaa euroa. Näin muodoin eduskunnan menot jokaista suomalaista kohden olivat 17 euroa, kun ne vuotta aiemmin olivat 23 euroa.

Johtopäätöksenä suorittamastamme tilintarkastuksesta toteamme, että eduskunnan ja näitten kahden viraston tilinpäätökset ja toimintakertomukset on laadittu niitä koskevien säännösten mukaisesti ja ne antavat oikeat ja riittävät tiedot niiden toiminnan tuloksista ja taloudellisesta asemasta vuonna 2018. Niin ikään toteamme toimintakertomusten ja tilinpäätösten tietojen olleen ristiriidattomat.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

4. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018

Kertomus K 6/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Tässä taisi esittely tulla tuossa edellisessä. Oikein hyvä.

[Keskustelu asiasta käytiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa.]

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

5. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018

Kertomus K 7/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. Ja siinäkin on esittely jo pidetty.

[Keskustelu asiasta käytiin päiväjärjestyksen 3. asiakohdassa.]

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

6. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2018

Kertomus K 8/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. Asian käsittely keskeytettiin 10.5.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelua jatketaan.

Keskustelu

16.17 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta puoluerahoituksen valvonnasta. Täällä on aiheeseen liittyen viime perjantaina keskusteltu lobbarien osallistumisesta hallitusneuvotteluihin. Menneinä

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

vuosina Säätytalon ovi kävi niin tiuhaan, että äänekkäimmät kriitikot ehdottivat pyöröoven asentamista. Tällä kertaa asennukselle ei kuitenkaan ole tarvetta, koska lobbarit on puolueiden toimesta päästetty aivan neuvotteluiden ytimeen eli kirjoittamaan itse hallitusohjelmaa, eikä missä tahansa asemassa vaan peräti yksityisen, henkilökohtaisen omistajaintressin omaavana. Tästä luonnollisesti seurasi kohu neuvottelukokoonpanojen julkistamisen seurauksena, ja sitä on yritetty liennyttää puoluejohtajien suulla. Hallitusohjelmasta ei yleensä kesken kaiken anneta tietoa, mutta nyt Säätytalolta kerrotaan, että lobbarirekisteri viedään lainsäädäntöön asti.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti tämä kuulostaa enemmän kriisiviestinnältä kuin varsinaiselta ongelmanratkaisulta. Lobbarirekisteri on varmuudella tarpeellinen, mutta tähänkin saakka samaa on toteutettu pitkälti omavalvontana. En voi välttyä ajatukselta, että tässä valkopestään itse ongelmaa. Lobbauksen valvonta on yhteiskunnallisesti kuitenkin paljon suurempi kysymys kuin itse aiheutetun kohun liennytyt. Jotta rekisterillä olisi minikäänlaista merkitystä, tarvitaan lobbaukselle selkeät, lainsäädännöksi asti määritellyt toimintatavat, jotka koskevat kaikkia edunvalvojia, eli nuo paljon peräänkuulutetut säännöt. Rekisterin lisäksi olisi äärimmäisen tärkeää, että eduskunta aloittaisi parlamentaarisen prosessin lobbaussääntöjen tekemiseksi. Vahvana selkänojana voidaan käyttää puhemies Risikon johtaman parlamentaarisen työryhmän esitystä. Tämä tulisi valmistella valtiovarainministeriössä ja oikeusministeriössä. Kysynkin hallitusneuvotteluihin osallistuvilta ryhmiltä: oletteko te kriisiviestinnän ohella valmiita oikeasti uudistamaan lobbauksen valvonnan Suomessa? Tiedämme varsin hyvin, että pelkkä rekisteri ei juurikaan vaikuta toimintatapoihin, ja siksi on kysyttävä: oletteko te valmiita parlamentaariseen prosessiin lobbaussääntöjen tekemiseksi?

16.20 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on siksi niin älyttömän hyvä maa verrattuna moniin muihin maihin, että Suomi on kovin läpinäkyvä verrattuna muun maailman maihin. Ja on todella hyvä, että meillä on tämä vaalirahoitusvalvonta.fi-sivusto, mitä ylläpitää Valtiontalouden tarkastusvirasto, ja siellä vaalirahoituksesta, puoluerahoituksesta kerrotaan, ja nyt käsitellään nimenomaan tätä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta tästä puoluerahoitusvalvonnasta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto teki sellaisen huomion, että on kovin vaikea enää seurata tiettyjä puolueiden rahoituslähteitä. Ja täytyy itsekkin mainita, että tuossa eduskunta-vaalikampanjan aikana törmäsin tähän Vapaiden valtakunta -kampanjaan, ja vaikka itse olen politiikan suurkuluttaja — olin ehdokkaanakin vaaleissa — niin oli kovin vaikea huomata hyvin nopeasti, mistä tässä oikein on kyse, vaan piti hyvin tarkasti mennä tutkimaan nettisivuja ja löytää, ketkä ovat rahoittajina tämän kaiken takana. Ja me tiedämme, ketä varten tämä rahoitus oli. 7 000 äänen päähän jäi tässä maassa se, että tänne ei olisi tullut punavihreää hallitusta, 7 000 ääntä enemmän saivat sosiaalidemokraatit verrattuna perussuomalaisiin, ja maahan on syntymässä nyt punavihreä hallitus. [Kimmo Kiljunen: Onneksi!] — Ei se ole onni tälle maalle, arvoisa sosiaalidemokraattien Kimmo Kiljunen.

No sitten toinen pointti. Viime perjantaina käytiin keskustelua siitä, että suomalaisen demokratian näkökulmasta olisi terveempää, jos meillä olisi jonkunnäköinen katto niille vaalibudjeteille, mitä ehdokkailla voi olla, ja olen tästä todella, todella samaa mieltä. Voi sanoa niin, että en usko, että esimerkiksi tässä eduskunnassa on edustettuna kansa sillä tavalla kuin mistä kansa koostuu, koska tänne eduskuntaan pääsee päättämään aika pitkälti isolla rahalla, ja sen vuoksi olisi tärkeää asettaa tämmöinen katto. Jos ajatellaan vaikkapa esi-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

merkiksi opiskelijoita, joiden ääni täällä ei viime kaudella tarpeeksi hyvin kuulunut — ei ole ihme, että yli 600 miljoonaa leikattiin esimerkiksi koulutuksesta — niin voidaan katsoa, että opiskelija saa vuodessa tuloa opintotukena semmoisen noin 15 000 euroa. Se on todella pieni summa, kun lasketaan koko vuodelta kaikki opintolaina, opintoraha, asumistuki ja niin edespäin. [Kimmo Kiljunen: Entäs eläkeläiset?] — Kyllä, myöskin eläkeläiset, mutta tahdon nostaa näin itse nuoremman sukupolven edustajana nämä opiskelijat esille, arvoisa Kimmo Kiljunen. — Näin ollen, jos me vertaamme vaikka sellaisiin järjettömiin budjetteihin, mitkä ovat mahdollisia — vaikkapa viime EU-vaaleissa kokoomuksen Sirpa Pietikäisen budjetti, joka oli yli 180 000 euroa — niin siinä kohtaa ymmärrätte, että me puhumme niin isosta rahasummasta, että joku opiskelija jää kyllä täysin jalkoihin eikä pysty pärjäämään. Ja näin ollen, arvoisa rouva puhemies, mielestäni pitäisi Suomessa mennä siihen suuntaan, että asetettaisiin tällainen katto — se voisi olla 20 000, ehkä 30 000, mutta mieluummin 20 000 euroa — ja näin ollen tässä maassa tosiaankin erilaiset, eri tulotautosta tulevat kansalaiset voisivat päästä tähän paikkaan päättämään näistä asioista. — Kiitoksia.

16.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä tämä Valtiontalouden tarkastusviraston raportti puoluerahoituksesta ja vaalirahoitus myöskin mukana keskustelussa. Puheenvuorojen käyttö keskeytyi viime perjantaina — harmi vain, silloin täällä salissa oli enemmän ihmisiä, ja ei ainoastaan ollut enemmän ihmisiä vaan myöskin muutamia painavia puheenvuoroja käytettiin.

Minä olisin erittäin mielelläni viitannut edustaja Heinosen puheenvuoroon, joka oli hyvin hyvin perusteellinen, huolellinen, ahkeran kansanedustajan tekemä analyysi ennen kaikkea vaalirahoituksesta. Hänen tarkka silmänsä oli käynyt ammattiliittojen antaman rahoituksen liitto liitolta lävitse, ja hän oli pohdiskellut luonnollisesti sitä tärkeätä työtä, mitä ammattiliitot tekevät tukiessaan sekä henkisesti asiantuntijapuolella että myöskin taloudellisesti ehdokkaita, jotka ajavat asioita, jotka ovat palkansaajaväestölle olennaisia ja tärkeitä.

Itäilin edustaja Heinosen pitkää, perusteellista puheenvuoroa. Siihen jäi ainoastaan pieni särnä, jota olisin mielelläni tuonut vielä esille, koska hän niin ansiokkaasti asioita kävi lävitse. Se särnä oli se, kun hän kiinnitti huomion työmarkkinakentän yhteen osapuoleen eli ammattiliittoihin. Minä olen hyvin tietoinen siitä, että ammattiliitot antavat pääsääntöisesti vasemmistopuolueiden, myöskin muiden puolueiden, edustajille tukea, mutta työmarkkinakentän toinen puoli, eli työnantajajärjestöt, yrittäjäjärjestöt, antaa vielä ruhtinaallisempaa tukea, vielä huomattavasti suuremmassa määrin.

Edustaja Heinonenhan kuuluu kokoomuspuolueeseen, ja me kaikki tiedämme tilastoista sen, että kokoomukseen kuuluvien kansanedustajaehdokkaiden keskimääräiset vaalibudjetit ovat suurempia ja ehkä suurimpia kaikista eduskuntapuolueista verrattuna ainakin sosiaalidemokraatteihin ja ehkä muutenkin tähän niin sanottuun kuuluisaan vihervasemmistoon, johon myös edustaja Tynkkynen omassa puheenvuorossaan viittasi. Eli nämä budjetit ovat pienempiä täällä salin vasemmalla laidalla istuvilla kuin oikealla laidalla. Edustaja Heinosella olisi todennäköisesti ollut kokemusperäistä tietoa — korostan siis: kokemusperäistä tietoa — mittavammasta vaalirahoituksesta. Jos hän olisi sitä kulmaa avannut yhtä huolella kuin hän kiinnitti huomion näihin ammattiliittojen rahoitukseen, puheenvuoro olisi ollut täydellinen. Se olisi ollut hyvin mielenkiintoinen. Me olisimme saaneet objektiivisen kuvan siitä kokonaisuudesta, missä liikutaan. Nyt siihen jäi särö. Salin ulkopuolella

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

joku sanoi, että se puhe vaikutti jopa tekopyhältä. Siltä osin minä en ota kantaa siihen, mutta totesin, että tällaisia puheenvuoroja kuulin sitten jälkikäteen. Eli tässä suhteessa olisi arvokasta, että antaisimme kokemusperäistä tietoa siitä, minkä me henkilökohtaisesti tunnemme, mieluummin kuin näemme sen rikan siellä naapurin silmässä.

Tässä keskustelussa avattiin myöskin tätä lobbauskyseystä. Minä en nyt muista, oliko Heinosen puheenvuorossa siitä puhetta, mutta tässä tämän päivän keskustelussa tätä lobbausasiaa on tuotu vahvasti esille. Minusta on upeaa, että kokoomuspuolue on kiinnittänyt tähän asiaan huomiota. Se upeus on siinä, että heillä on niin vahva kokemusperäinen tieto lobbauksen tuloksellisuudesta — tai tuloksettomuudesta, ennemminkin voisi sanoa näinpäin. En ole ollut eduskunnassa viime vaalikaudella, mutta olen lehdistöstä ja muualta seurannut muun muassa tätä sote-keskustelua, jota käytiin, ja jos en väärin muista sitaatteja, niin ainakin tällaista keskusteltiin kaupungilla, että siinä sote-valmistelun yhteydessä oli erilaisia lobbareita, jopa hoiva-alan firmoilla suora oma intressi: he olivat muotoilemassa lakitekstejä taustaryhmissä, niissä ryhmissä, joita nimenomaan kokoomusjohtoisesti on vedetty. Ymmärrän hyvin, että kokemuksesta on opittu ja kokoomus on nyt jyrkästi lobbaustoimintaa vastaan. Meidän kannattaa kuunnella herkällä korvalla, koska heillä on asiantuntemusta tästä asiasta. Ja jos nyt ollaan sitä mieltä, että tämänkaltainen lobbaus on huonoa — sote-keskustelun lopputulos kertoi, että se oli kovin huonoa — niin tästä kannattaa tietysti olla huolissaan ja kuunnella näiden viisaiden ihmisten, kokeneiden ihmisten, kokoomuslaisten tietopohjaan pohjautuvaa ymmärrystä tästä lobbaustoiminnan vahingollisuudesta. Siinä mielessä arvostan kyllä nyt näitä Heinosen ja kokoomuksen puheenvuoroja, joissa on niin selkeä ja kirkas viesti, ja siinä on viisautta, koska heillä on niin vahva kokemustieto näistä asioista.

16.28 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Se on totta, että toisten puolueiden ympärillä varmaan pörrää enemmän lobbareita kuin toisten puolueiden.

Mutta varsinaisesti tästä kertomuksesta. Täällä on yksi kohta, joka nousee esiin ja jota on jo aikaisemminkin selvitetty ja yritetty ratkaista: se, että valtionavustusta annetaan esimerkiksi näille osakeyhtiöille, jotka toimivat puolueiden läheisyydessä. Ja siinä on sellainen tilanne, mikä monesti jää peittoon. Nämä samat osakeyhtiöt saattavat esimerkiksi järjestää puolueiden seminaareja tai muita tilaisuuksia. Tässä kertomuksessa huomioidaan myös se, että tällä saattaa olla vaikutusta myöskin yritystukien ja arvonnisäverotuksen näkökulmaan. Eli tämä on kyllä ratkaistava mitä pikimmin, millä tavalla kaikki rahoitus olisi entistä läpinäkyvämpää — ja myöskin niin, ettei puolue sitten kierrä sitä osakeyhtiöiden tai muiden kautta.

16.30 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Heti alkuun haluan vastata edustaja Kimmo Kiljuselle, joka kiitti käyttämässään puheenvuorossa erityisesti edustaja Heinosta mutta ymmärtääkseni myös muita kokoomuslaisia puheenvuoron käyttäjiä vankkaan tietopohjaan perustuvista puheenvuoroista. Minä puoleltani haluan kiittää edustaja Kimmo Kiljusta vankkaan luulopohjaan perustuvasta puheenvuorosta. Nimittäin se, mitä sanoitte siitä, miten työmarkkinajärjestöt ovat rahoittaneet kokoomusta esimerkiksi viime eduskuntavaaleissa, ja mitä sanoitte lobbareista sote-uudistuksen yhteydessä, perustui todella harvinaisen vankkaan luulopohjaan. Tietopohjaa oli sitten tietysti paljon vähemmän.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Mitä työnantajajärjestöjen tukeen vaaliehdokkaille tulee, niin luulen siitä jotain tietäväni, ja pitää sanoa, että erinomaisen vaikeata oli työnantajajärjestöille edes myydä seminaarilippuja, puhumattakaan mistään tuntuvammista vaalitukisummista. Eli tämä käsityksenne siitä, että työnantajajärjestöt olisivat ruhtinaallisesti tukeneet kokoomuksen ja ilmeisesti muidenkin niin sanottujen porvarillisten puolueiden ehdokkaita, minun arvioni mukaan on todella vanhentunut käsitys. Voimme kaikki lukea historiasta, miten tuntuville summilla on tuettu kommunismin vastaista taistelua — hyvä niin — ja muutakin porvareitten ja myös sosiaalidemokraattien toimintaa esimerkiksi sotien jälkeen, mutta jos kuvittelette, että tänä päivänä kokoomusehdokkaiden — ja luulen, että myös keskustaehdokkaiden — esimerkiksi vaalikampanjaa merkittävästi rahoitetaan työmarkkinaosapuolten ja tässä tapauksessa nimenomaan työnantajaosapuolen toimesta, niin teidän käsityksenne on vanhentunut ja väärä.

Mitä tulee sote-uudistukseen ja sen tiimoilla käytyyn lobbaukseen, niin edustaja Kiljunen, minäkin olen lukenut lehdistä jopa professoritason puheenvuoroja siitä, miten kaikki tiedämme, että lobbarit olivat merkittävästi edustettuna sote-päätöksenteossa, puheenvuoroja, joissa rinnastettiin nyt Säätytalossa koolla olevien lobbareitten oloa hallitusneuvottelijoina lobbareitten rooliin kokoomuksen sote-kantojen taustalla. Tämä professoreiden ja edustaja Kimmo Kiljusen käsitys perustuu luuloon, joka ei ole oikea. Olen ollut lukuisissa sote-palavereissa, ja pitää sanoa, että en ole huomannut, että sote-lobbarit tai yksityiset yritykset tai niiden järjestöt olisivat olleet edustettuina missään sote-päätöksentekotilanteissa. En ole huomannut, että esimerkiksi reformiministeriryhmässä olisi yhtäkkiä joku sote-lobbari ilmestynyt pöydän ääreen väentämään sotesta. Mitä näihin taustaryhmiin ja erilaisiin taustakontakteihin tulee, niin ainakin me kokoomuksessa ja uskoakseni myös muut hallituksessa olleet puolueet, ja itse asiassa jo oppositiossakin olevat puolueet, totta kai pyrimme kuuntelemaan eri tahoja, heidän näkemyksiään. Oli sitten kyse julkisesta sektorista tai yksityisestä sektorista, oli kyse perusterveydenhuollosta tai erikoissairaanhoidosta, luonnollisesti kuulumme ja kuuntelimme eri tahoja. Heillä oli asiantuntemusta ja heillä oli luonnollisesti omat näkemykset ja intressit pelissä. Varsinaiset ratkaisut totta kai tehtiin niiden toimesta, joille ne kuuluvatkin.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tähän lobbaukseen tulee, niin se on saanut liian huonon maineen. Lobbaaminen — tekivät sitä sitten vakiintuneet järjestöt, kuten vaikka työmarkkinajärjestöt tai tekivät sitä sitten nämä vaikuttajaviestintätoimistot, joka on uudempi ilmiö Suomessa — on täysin legitiimiä toimintaa. Siis oikeutettua laillista toimintaa, jossa nämä tahot pyrkivät tuomaan päätöksentekijöiden tietoon omat ajatuksensa tai edustamiensa tahojen ajatukset. Se on legitiimiä toimintaa. Mutta sen pitää olla avointa ja näkyvää, ja niinpä nyt kun tuolla hallitusneuvotteluissa tästä lobbariasiaista tuli ongelma, pääministerikandidaatti Rinne ilmoitti polleana, että tehdään tämmöinen lobbarirekisteri. No harmi vain, että media tai edustaja Rinne ei siinä tilanteessa huomannut, että jo maaliskuun alussa kaikki eduskuntaryhmät puhemies Risikon johdolla olivat päättäneet tällaisesta lobbarirekisteristä ja olivat päättäneet, että se pitää säätää lakiin ja että seuraavan hallituksen tulee se ottaa ohjelmaansa. Eli se, mitä Rinne suurena uutisena kertoi, että nyt on Säätytalossa päätetty, että tehdään tämmöinen lobbarirekisteri ja pannaan se hallitusohjelmaan ja lakiin, oli siis päätetty jo muutama kuukausi sitten. Joka haluaa tästä enemmän tietoa, niin tästä 1. päivä maaliskuuta annettiin puhemies Risikon tiedote.

Varsinaisesti tästä lobbariasiaista haluan sanoa, että kyllä minä hämmästelen tässä vihreiden toimintaa. Vihreäthän pitävät itseään moraalisempana ja eettisempänä puolueena

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

kuin kaikkia muita puolueita yhteensä, ja vihreät nimenomaan valitsivat omaksi hallitusneuvottelijakseen — siis eivät mihinkään taustaryhmään vaan omaksi hallitusneuvottelijakseen — henkilön, joka on osakkaana vaikuttajaviestintätoimistossa ja joka siis saa rahaa siitä, että hänen yrityksensä, missä hän on osakkaana, onnistuu viemään heidän asiakkaitensa näkemyksiä päätöksentekoon. He valitsivat Elina Moisio — joka minun käsitykseni mukaan sikäli kuin häntä tunnen ja tiedän on erittäin pätevä ja lahjakas henkilö, ja kyse ei ole siis henkilöstä, kyse ei ole hänestä. Kyse on siitä, että vihreät eivät nähneet mitään intressiristiriitaa siinä, että lobbaustoimiston osakas on heidän puolestaan neuvottelemassa hallitusohjelmaa. Kun tämä Elina Moisio sitten vetäytyi tästä tehtävästä, niin siinä hänkin ilmoitti, että hän ei näe tässä mitään ristiriitaa. Ja vielä tänä aamuna, vai oliko eilen aamulla, puheenjohtaja Pekka Haavisto ilmoitti, että tämä oli Elina Moisio täysin oma ratkaisu eikä hänkään näe, että tässä olisi ollut mitään ihmeellistä ristiriitaa.

Voi, hyvät edustajat, ajatelkaa sitä metelin määrää, jos kokoomus olisi omaksi hallitusneuvottelijakseen valinnut jonkun lobbaustoimiston osakkaan. Siinä olisi kyllä some savunnut ja tämä sali täynnä ollut huutoja ja mekkalointia, kun vihreät olisivat tuominneet tällöisen moraalittoman menettelyn, tällöisen epäeettisen menettelyn, johon kokoomus sortui valitessaan omaksi hallitusneuvottelijakseen lobbaustoimiston osakkaan. No, me emme tietysti olisi koskaan sellaista ratkaisua tehneet, mutta vihreätpä tekivät eivätkä jälkeensä näe, että siinä olisi mitään ongelmaa.

16.37 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz piti erinomaisen puheenvuoron liittyen tähän lobbausasiaan ja myöskin kokoomuksen käsitykseen lobbauksesta. Yhdyn hänen sanomaansa myös siinä, että asiantuntijoiden ja lobbareiden kuuleminen kuuluu ihan työnkuvaan ja me teemme sitä jatkuvasti. Me teemme sitä myöskin valiokunnissa, me kuulemme asiantuntijoita. Mutta on eri asia, kuulemmeko me asiantuntijoita vai otammeko me heidät päätöksentekoon. Nyt Säätytalossa heidät on otettu hallitusneuvottelijan myötävaikutuksella sinne pöytiin, joissa tehdään päätöksiä, joissa tehdään Suomen hallitusohjelmaa. Tämä ei vain kerta kaikkiaan ainakaan minun järkeeni mahdu, enkä usko, että suurimman osan äänestäjiä päähän tämä myöskään mahtuu: kun on äänestetty kansanedustajia päättämään kansan asioista, niin miksi niitä päätöksiä ovat tekemässä lobbarit?

Herääkin kysymys, eikö kansanedustajilla itsellään ole riittävää osaamista ja itsenäistä päätöksentekokykyä tehdä päätöksiä siellä ilman, että otetaan etujärjestöjen ja viestintätoimistojen lobbareita neuvottelupöytiin — pöytiin, joissa tehdään Suomen kannalta merkittäviä päätöksiä. Kokoomus ei ole suostunut ottamaan yhtään lobbaria neuvottelupöytiin edellisten hallitusneuvottelujen aikana, eikä heitä ole päätöspöydissä ollut.

Nyt kun tästä asiasta nousi kohu ja hallitusneuvottelija Rinne lupasi tämän hallitusohjelmaan viedä, niin aivan kuten edustaja Zyskowicz toi esille, tästähän on jo tehty yhteinen linjaus puhemies Risikon johdolla maaliskuun alussa, että tällöinen lobbarirekisteri perustetaan. Mutta kyllähän lobbarirekisterin sisältöön täytyy sitten kirjata myöskin se, että lobbarit eivät voi osallistua päätöksentekoon. No, tällöinen linjaus on tehty, mutta millään tavalla se ei näytä vaikuttavan nyt sitten toimintaan tässä vaiheessa. Vaikka nyt linjataan, että se otetaan hallitusohjelmaan, niin se ei näy tämän hetken toiminnassa millään tavalla. On hyvin erikoista, että todella sinne heitä otetaan.

Kysyisinkin: onko odotettavissa, että valiokuntiinkin tuodaan jatkossa lobbareita tekemään lakivalmistelua itse päätöspöytiin?

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

16.40 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minä kiitän edustaja Zyskoviczia siitä, että hän auttaa luuloa muuttumaan tiedoksi. Siinä oli varmasti vilpiton toivomus, että juuri näin tapahtuu. Muistuttaisin kuitenkin vanhasta sanonnasta, että aina voitte epäillä sanoja mutta uskokaa tekoja, ja kun katsoo tätä tekolistaa, niin huomauttaisin edustaja Zyskoviczia kahdesta asiasta.

Kun puhuin vaalirahoituksesta ja etujärjestöjen antamasta vaalituesta, niin kerroitte niistä vaikeuksista, joita teillä, kokoomuksen edustajilla, on nyt Etelärannassa työnantajajärjestöiltä saada vaalitukea. Te ette viitannut Suomen Yrittäjät -järjestöön tässä tapauksessa, mutta ehkä olennaisempaa kuin puhua etujärjestöistä sinänsä... Käytin omassa puheenvuorossani, tai ainakin yritin käyttää, sitä muotoilua, että kokoomusryhmä on saanut runsaasti vaalirahoitustukea työnantajapuolelta. Se ei tarkoita siis ainoastaan järjestöjä, vaan se tarkoittaa myöskin yrityksiä, ja tässä kohdassa on pakko uskoa tekoja, koska tietää myöskin ne muotoilut ja minullakin on kokemusta siitä puolesta ja tiedän, millä tavalla yritykset ovat tukeneet erilaisia poliittisia liikkeitä Suomessa. Syystä tai toisesta kokoomuslaiset ehdokkaat ovat ykkösuosikkeja yritystoiminnan antamassa vaalirahoituksessa eri muodoissaan. Ne ovat tekoja. Ne ovat tekoja — edustaja Tynkkynen viittasi näihin omassa puheenvuorossaan — joilla jättimäisiä vaalikampanjoita tehdään, ja nimenomaan kokoomuslaiset ovat vahvimmillaan ehdokasasettelun puolella silloin, kun puhumme vaalirahoituksen kokonaisuudesta.

Toinen muotoilu, johon edustaja Zyskovicz kiinnitti huomiota, on tämä lobbaus, ja nyt jos minä kuulin oikein, mitä hän tuosta pöntöstä sanoi, niin minä melkein kirjallisena sitä pyytäisin. Tekö sanoitte niin, että Kiljunen on erehtynyt kuuntelemaan professoreita ja erehtynyt lukemaan lehdistä asioista ja että sote-lakeja draftattaessa, luonnosteltaessa, näiden hoiva-alan yritysten edustajia ei ollut missään vaiheessa sellaisessa pöydässä, jossa oltaisiin haettu sanamuotoja, muotoiltu lakitekstiä tai lakitekstin johdanto-osia ja muuta? Oliko tämä se, mitä siitä sanoitte? Jos te sanoitte niin, niin mielelläni palaan tähän aiheeseen sitten siinä tapauksessa, jos tämä oli se tarkka muotoilu. Eli tässäkin tapauksessa nämä teot oikeastaan ovat tärkeämpiä kuin ne sanat, mitä me tästä eduskunnan pöntöstä kuulemme.

Sen sijaan — ja nyt minä olen vilpittömästi samaa mieltä teidän kanssanne — kun te puhuitte siitä lobbaustoiminnasta yleisessä mittakaavassa, ja siihen edustaja Laihokin viittasi kyllä yleisessä muodossa, siitä olen samaa mieltä. Lobbaus on legitimiä toimintaa. Se on toimintaa, joka on tullut osaksi parlamentaarista, edustuksellista demokratiaa, on sitten europarlamentista, paikallisparlamentista tai kunnanvaltuustoista kysymys. Se on itsestään selvää, että eri intressitahot haluavat vaikuttaa keskusteluun antamalla sen asiantuntemuksensa, mikä heillä on kuhunkin teemaan. Itsekin olen, kun tämä lobbauskeskustelu on ollut nyt negatiivissävytteisesti esillä tässä Säätytalo-keskustelussa, kokenut piston sydämessäni. Minä olen Suomen Senioriliikkeen puheenjohtaja ja olen aidosti yrittänyt lobata hallitusohjelmaneuvoittelussa eläkekysymysten käsittelyä tässä hallitusohjelmassa, ja minä olen koko ajan kokenut itseni kyllä jääviksi tässä, että minä, Kimmo Kiljunen, tässä syylistyn lobbaukseen, [Puhemies koputtaa] kun käytän tätä omaa asemaani ja asiantuntemustani tässä ristiriidassa, joka tässä on kyseessä, [Puhemies: Aika!] ja minä pidän sitä legitimiä toimintana.

16.44 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Saa olla ylpeä keskustalainen, koska meidän porukassahan koko neuvotteluryhmä on kansalta valtakirjansa saaneita kansan-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

edustajia, ja näinhän sen pitää ollakin, että ne, jotka siellä päättävät asioista, ovat myös sen valtakirjansa ansainneet.

Tärkeintähän nyt on tässä keskustelussa tietysti se, että lobbarirekisteri tulee. Edustaja Zyskowicz viittasi siihen maaliskuuhun, ja näinhän se on, että ryhmällä tästä yhteinen näkemys on ollut. Sisällöstä vielä päätetään varmasti myöhemmin, mutta tärkeintä on, että se avoimuus välittyy voimakkaasti.

Edellistä hallitusta muodostettaessa olin mukana, ja se oli hienoa, että puheenjohtaja Sipilä silloin linjasi välittömästi, että Smolnaan ei tule lobbareita. Voi olla, että se tuli monelle yllätyksenä, mutta se myöskin linjattiin siinä. Tämä on tietysti jokaisen ryhmän asia, mutta keskusta lähtee siitä, että ne, jotka neuvottelevat, ovat kansalta valtakirjansa saaneita edustajia. [Mia Laiho: Samoin kokoomus!]

16.45 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Unohdin tuossa äskeisessä pöytäpuheessa tuoda esille yhden pointin, mikä myöskin liittyy oleellisesti minun mielestäni tähän vaalirahoitukseen, ja se liittyy näihin vaalilainoihin, mitä puolueitten ehdokkaat ottavat itselleen, ja nekin pitää merkitä vaalirahoitusilmoitukseen. Kansanedustajathan ovat aika kovapalkkaisia ihmisiä, ja niitä vaalilainoja sitten otetaan, jotta voitaisiin varmistaa se tuleva kausi. Vielä noin muutama viikko sitten, kun itse en ollut kansanedustaja, pohdin kovasti sitä, että niin, tässähän on semmoinen tilanne, että jengi uskaltaa ottaa lainoja, koska vaikka ei pääsisi eduskuntaan, niin sen jälkeen kuitenkin on turvattu tämä sopeutumisraha, jolla pystytään sitten maksamaan pois niitä vaalilainoja. Oli tämä sopeutumisraha, mutta jostain kumman syystä kansanedustajat onnistuivat vielä säilyttämään sen järjestelmän jollain tavalla niin, että se muutettiin sopeutumisrahaksi. Kun Valtiontalouden tarkastusvirasto puhuu siitä, että on tosiaan vaikea seurata kaikkia niitä hyötyjä, mitä puolueille tulee eri reittejä, niin minä sanoisin, että tämä vaikuttaa myöskin vaaleihin ja vaalirahoitukseen, että kansanedustajalla on tällainen mahdollisuus, että uskalletaan ottaa isompia vaalilainoja, koska ne pystytään maksamaan pois sen jälkeen tosiaan sillä sopeutumisrahalla.

Sitten toinen juttu viime perjantain keskustelusta. Olen minä aina ollut kriittinen politiikkaa kohtaan, mutta se keskustelu kyllä teki minusta todella kriittisen tätä laitosta kohtaan. Täällä kyllä käytettiin varsin ansioituneita puheenvuoroja just siitä 1,4 miljoonan Vapaiden valtakunta -kampanjan arvostelusta — kampanja satoi tietenkin demareitten laariin aika pitkälti, ovat nyt pääministeripuolue — mutta täytyy sanoa, että se puoli, se porvari-puolue, joka näitä puheenvuoroja käytti, on tosissaan itsekin saanut ihan valtavia summia rahaa taas sitten työnantajajärjestöjen puolelta ja yrityksiltä ja niin edespäin. Kun minä olen täällä täysistunnossa lehdistä lukenut kansanedustajien erilaisia kommentteja, niin ne ovat vaikuttaneet kovin neutraaleilta, että ollaan tosissaan sen asian kanssa, mutta kun viime perjantaina seurasi sitä keskustelua, niin täällä oikeisto ja vasemmisto vuorotellen naureskelivat sille kritiikille ja tuntui siltä kuin tämä olisi vain semmoinen tilanne, että täällä hypätään roolista toiseen ja arvostellaan toisia ja kuitenkin otetaan hirveitä määriä sitä vaalilukea.

Eipäs muuta.

16.48 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Pari näkökohtaa edustaja Kiljusen puheenvuoron johdosta. Siinä alkuperäisessä puheenvuorossanne puhuitte työmarkkinaosapuolista ja tästä työnantajaosapuolesta. Sen vuoksi halusin kertoa, miten vaikeaa oli

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

vaalirahoituksen kerääminen työnantajajärjestöiltä. Ainakin oma kokemukseni oli se, että jopa seminaarilipun ostaminen tuntui olevan sellaista vaalitukitoimintaa, johon ne eivät halunneet osallistua.

Mitä sitten tulee yrittäjiin, niin minun mielestäni on positiivinen asia se, että monet yrittäjät ovat halunneet tukea yrittäjyystävällisen puolueen eli kokoomuksen ehdokkaiden vaalityötä. Ja kun oma vaalirahoitusilmoitukseni tulee tehtäväksi ja julkiseksi, niin tulette siitä näkemään, että esimerkiksi itse olen kahdelta eri yrittäjältä saanut tuntuvaan vaaliavustuksen, vaalirahoituspelisääntöjen puitteissa luonnollisesti. Arvostan kovasti sitä, että yrittäjät ovat halunneet arvostaa sitä työtä, mitä kokoomus on tehnyt yrittäjyyden ja yrittäjien hyväksi, ja ovat olleet halukkaita ja valmiita tukemaan kokoomuksen yrittäjyystävällisiä ehdokkaita.

Toinen kysymys liittyy näihin soten tiimoilta olleisiin lobbareihin. Taisin sanoa, että en ole huomannut, että yhdessäkään sellaisessa pöydässä, jossa päätettiin sote-asioista, olisi ollut sote-lobbareita paikalla. Sen sijaan totesin, että on aivan luonnollista, että soten tiimoilta ainakin me kokoomuksessa kuuntelimme ja uskoakseni myös muissa puolueissa kuunneltiin ja kuunnellaan edelleenkin eri tahojen näkemyksiä. Ihan viimeksi esillä on julkisuudessakin ollut esimerkiksi Kuntaliiton näkemys — toivon, että te, edustaja Kiljunen ja muut sosiaalidemokraatit, heitä kuuntelette — missä nimenomaan vastustetaan uuden hallinnon rakentamista kuntien ja valtion väliin, olivat ne sitten nimeltään sote-kuntia, aluekuntia tai maakuntia. Ja totta kai Kuntaliiton edustajia mutta myös tämän sote-sektorin edustajia julkiselta puolelta, yksityiseltä puolelta, eri tasoilta, on kuultu.

Luin lehdestä, että HUSin toimitusjohtaja Aki Lindén kertoi, jos nyt oikein ymmärsin, että hän viimeisten työssäolokuukausiensa aikana käytti pääosan työajastaan lobatakseen sote-uudistusta mielestään oikeaan suuntaan. Eli sekä julkisen sektorin että yksityisen sektorin sote-asiantuntijoita — tai, jos niin halutaan sanoa, sote-lobbareita yksityiseltä puolelta — on tavattu ja on kuunneltu. Kyse on siitä, että tässä hallitusneuvottelutilanteessa vihreät ja sosiaalidemokraatit jo parhaiden perinteidensä mukaisesti ovat valinneet lobbareita suoraan neuvottelupöytään edustamaan itseään tässä neuvottelutilanteessa. Mitään tällaista tietystikään emme sotessa tehneet.

16.51 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Jatkamme hieman tätä debattia edustaja Zyskoviczin kanssa ihan sen takia, että minä ainakin olin ilahtunut siitä, että kuulin teidän omakohtaisesta kokemuksestanne siitä, että työnantajajärjestöistä on ollut vaikea saada vaalirahoitustukea samalla tavalla kuin aikaisemmin. Se oli faktuaalinen tie. [Ben Zyskovicz: Ei siitä ole syytä ilahtua!] — Ei, minä olin tiedosta iloinen, en siitä, saitteko vai ette saanut tukea, vaan siitä, että ylipäätään avasitte tuota puolta asiasta, jota harvemmin on kuultu.

Sen sijaan te totesitte, että yritykset luonnollisesti tukevat sellaisia ehdokkaita, jotka ovat yrittäjyystävällisiä. Kuulin tuossa hetki sitten — tänään asiakohdassa 2 käytiin pitkään keskustelua hallituksen kertomuksesta viime vuodelta — kun lähetettiin keskustan suuntaan viestejä sieltä kokoomuksen puhujilta, että toivottavasti nämä veroratkaisut mitä pyrittäisiin tekemään, olisivat sen kaltaisia uudessa hallituksessa, että yrittäjien verotusta kohdeltaisiin sillä tavalla, että se ei kiristyisi. Haitte niitä muotoiluja, joilla nimenomaan yrittäjille miellyttäviä veroratkaisuja tulisi nyt vastaan jatkossakin entistä enemmän.

Tämä oli selkeä intressi, joka siinä on rakennettu. Olette saaneet vaalirahoitusta yrittäjiltä, ja silloin te puhuitte täällä sellaisten ratkaisujen puolesta, joissa verohelpotuksia suun-

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

nataan yrityksille mieluummin kuin sitten esimerkiksi palkansaajille. Tästä näkökulmasta tietenkin on asia toisinkin päin. Me edustamme, minä edustan, puoluetta, joka on palkansaajien, tavallisten ihmisten asialla, ja me tietysti puhumme yleisesti tuloveroista ja puhumme yleensäkin siitä, että ansiotyötä tekevän ihmisen työtä ei pitäisi verottaa ehkä samassa määrin kuin aikaisemmin. Eli tietysti matala- ja pienipalkkaisille ihmisille pitäisi pikemminkin näitä verohelpotuksia hakea ja sitten hakea muotoja verotuksesta ja ottaa rahaa sieltä, missä rahaa on, eikä sieltä, missä sitä ei ole, jolloin on ymmärrettävää, että silloin palkansaajaväestö, tavalliset ihmiset mielellään tukevat meitä, ja miten he voivat sen tuen tehdä muuta kuin omien järjestöjensä kautta, koska heillä ei ole yrityksiä, joiden kautta se voidaan tehdä?

Minun kysymyksenasetteluni oli vain se, minkä takia joku kulma on epälegitiimiä, arvosteltavaa niin voimakkaasti ja toinen kulma ei ole. Eli tässä suhteessa toivoisin, että edustaja Zyskowicz ja muutkin kokoomuslaiset olisivat tasapuolisia avoimella tavalla — kuten edustaja Zyskowicz nyt tässä juuri kertoi esimerkiksi työnantajajärjestöjen rahoituksesta — niin että voisimme reilulla tavalla näitä asioita käsitellä.

16.54 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä on vielä syytä selvittää pari asiaa näin lopuksi.

Edustaja Kimmo Kiljunen, kokoomus ajaa palkansaajien ja eläkkeensaajien veroasiaa enemmän kuin sosiaalidemokraatit. Esimerkiksi niissä kynnysehdoissamme, joita tarjosimme hallitustunnustelija Antti Rinteelle ja jotka eivät hänelle sitten kelvanneet, oli yhtenä kynnysehtonamme se, että palkansaajien ja eläkkeensaajien verotusta kevennetään kaikissa tuloluokissa keskituloisia painottaen. Eli sosiaalidemokraattina — jotka tunnetusti rakastavat veroja — minä en lähtisi kokoomuksen kanssa kilpasille siinä, kumpi puolue enemmän ajaa palkansaajien ja myös eläkkeensaajien verotuksen keventämistä. Minä olen ymmärtänyt, että demarit eivät ole asettaneet mitään sellaista kynnysehtoa, että verotusta palkansaajien ja eläkeläisten osalta tulisi keventää kaikissa tuloluokissa. En ole ymmärtänyt, että olisitte asettaneet edes sellaista ehtoa, että palkansaajien ja eläkkeensaajien verotus ei saa kiristyä missään tuloluokassa.

Mitä sitten tulee yrittäjiin — puhuin, edustaja Kiljunen, nimenomaan yrittäjistä ja heidän vaalituestaan — niin muuten hyvin, mutta asiat ovat toisin päin. Ei ole niin, että yrittäjät antavat kokoomuskansanedustajille, toivottavasti, paljon vaalitukea ja kokoomuskansanedustajat sen vuoksi ajavat yrittäjyyden ja yrittäjien asiaa, vaan on niin päin, että kokoomuksen kansanedustajat ajavat yrittäjyyden asiaa sen vuoksi, että tietävät, että Suomen taloudellinen menestys, kaikkalainen taloudellinen menestys, perustuu viime kädessä työntekoon ja yrittäjyyteen. Sen vuoksi me ajamme työntöön ja yrittäjyyden edellytysten parantamista. Ja kun yrittäjät, toivottavasti, ovat hyvin tyytyväisiä siihen, että ajamme yrittäjyyden edellytyksiä, mikä Suomea kantaa, niin sen jälkeen, ollessaan tyytyväisiä kokoomuksen toimintaan, he toivottavasti tukevat meitä vaaleissa, jotta pääsemme jatkamaan työtämme. Tämä asia menee siis näin päin, ei toisin päin.

16.56 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! [Jouni Ovaska: Kannattaa lobata meitä!] Minäkin käytän nyt viimeisen puheenvuoron tästä aiheesta. Edustaja Zyskowicz vei teeman hyvin vaarallisille vesille. Minulla olisi luento valmiina, mutta en sitä tässä tee, kun puhuttiin eläkkeistä.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

Sen sijaan tämä kysymys — ensin avaan tämän ongelman — että muna vai kana: Ihminen on kansanedustaja vasta, kun hänet on valittu tänne. Jos yritykset antavat tukea kansanedustajaehdokkaalle ja hänet valitaan, niin sen jälkeen hän voi ajaa täällä niitä asioita. Onko muna vai kana ensin? En lähde tähän keskusteluun. Mutta otan yhden ainoan teesin tähän. Te, edustaja Zyskowicz, viittasitte eläkkeensaajiin ja siihen valmiuteen, jolla te olette tukemassa eläkkeiden korotusta tai eläketasojen ylläpitämistä. [Ben Zyskowicz: Ei, vaan verotuksen keventämistä!] — Viittasitte verotukseen. — Minä kysyn teiltä vain yhden kysymyksen ja lopetan tämän aiheen käsittelyn siihen ehdottomasti: Eläkkeensaajat, niin kuin tiedät, vanhuuseläkkeen saajat eli työeläkkeen saajat ovat Suomessa ainoa tulonsaajaryhmä, jonka elintaso lakisääteisesti laskee. Kun te puhuitte niin kauniilla tavalla ja hienolla tavalla eläkkeensaajan asiasta, niin onko kokoomus valmis muuttamaan tuon taitetun indeksin, joka nimenomaisesti laskee tietoisesti eläketasoja ja kasvattaa näitä rahastoja, jolloin me voisimme kohottaa aidosti kaikkien eläkkeensaajien elintasoa juuri sillä tavalla kuin ansiosidonnaisen järjestelmän pitää toimia?

16.58 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa puhemies! Tässä viimeisessä puheenvuorossani pitää alkuun ihmetellä, että on se jännä, että vaikka mielestäni puhun hyvin selkeästi, niin puheenvuoroni onnistutaan edustaja Kimmo Kiljusen toimesta ymmärtämään vähän sinne päin. Puhuin eläkkeiden verotuksesta, edustaja Kimmo Kiljunen. [Kimmo Kiljunen: Minä puhuin eläkeläisistä!]

Mitä sitten tulee tähän taitettuun indeksiin, niin kun te aivan kiistatta henkilökohtaisesti olette tehnyt paljon, paljon työtä, jotta indeksi muuttuisi joko kokonaan palkkaindeksiksi tai sitten tämä TEL-indeksi muuttuisi ainakin niin sanotuksi fifty-fifty-indeksiksi, niin nyt, kun teidän oma puolueenne on hallitusneuvotteluissa ja kun kaikki sosiaalidemokraattiset kansanedustajat, kuten kuulimme, ovat tavalla tai toisella mukana hallitusneuvotteluissa, saamme varmaankin sieltä Säätytalolta sitten odottaa, että tämä eläkkeiden TEL-indeksi muuttuu. [Kimmo Kiljunen: Kokoomus varmaan tukee sitä!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden verotusta koskevien lakien muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 1/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.5.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 6/2019 vp

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 17.5.2019 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola